

REPUBLIKA E SHQIPERISE
MINISTRIA E FINANCAVE

PROGRAMI BUXHETOR AFATMESEM

2005-2007

Shkurtime

PBA	Programi Buxhetor Afatmesem
NATO	Organizata e Traktatit te Atlantikut Verior
SKZHES	Strategjia Kombetare per Zhvillimin Ekonomiko-Social
MAS	Marreveshja e Asocim Stabilizimit
RPP	Rishikimi i Politikes se Programit
PSHP	Planifikimi i Shpenzimeve te Programit
CIVIP	Cikli per Identifikimin dhe Vleresimin e Investimeve Publike

A. Hyrje

Roli i Programit Buxhetor Afatmesem

1. Programi Buxhetor Afatmesem (PBA) 2005-2007 eshte programi i peste ne ciklin e pergatitjes se buxhetit afatmesem qe prej vitit 2000. Ky program miratohet me Vendim te Keshillit te Ministrave.
2. PBA-ja, si nje instrument qe siguron realizimin e objektivave dhe prioriteteve te Qeverise te percaktuara ne Strategjine Kombetare te Zhvillimit Ekonomiko Social, vendos nje lidhje midis kesaj strategjie dhe Buxhetit vjetor.
3. PBA-ja eshte instrumenti ne dispozicion te Qeverise per te nderthurur politkat e shperndarjes se burimeve me objektivat dhe prioritetet strategjike te Qeverise. Ministrite e perdorin PBA-ne e miratuar nga Qeveria, si nje baze per pergatitjen e buxhetit vjetor.
4. PBA percakton treguesit kryesore te buxhetit, te ardhurat, shpenzimet, deficitin per tre vitet 2005, 2006 dhe 2007, ne perputhje me zhvillimet makroekonomike te vendit. Alokimi i shpenzimeve te miratuara ne kete program eshte vazhdimesi i PBA 2004-2006 dhe e niveleve te projekt buxhetit te vitit 2005, proces qe kete vit ka filluar paralelisht me pergatitjen e PBA-se.
5. Alokimi i shpenzimeve per vitet 2006 dhe 2007, jane sygjeruese. Ato sigurojne nje shperndarje te burimeve te parashikuara nga Qeveria, per vitet 2006 dhe 2007 dhe si do te alokohen keto burime ne funksion te pergatitjes se buxheteve te 2006 dhe 2007, por shperndarja do te jete subjekt i rishikimeve ne PBA-te e ardhshme. Kjo siguron nje perspektive afatmesme per Ministrine e Financave dhe ministrite e tjera per planifikimin dhe financimin e aktiviteteve te reja dhe ne vazhdim pas vitit 2005.
6. Dokumenti perfaqeson nje proces intensiv te planifikimit te shpenzimeve, i cili mbulon edhe gjashte muajt e pare te vitit 2004, ne kuader te reformes per manaxhimin e shpenzimeve publike. Karakteristikat kryesore te reformes ne manaxhimin e shpenzimeve publike si dhe roli i procesit te PBA-se jane te paraqitura ne kutine 1.
7. Prezantimi i PBA-se ne funksion te reformes ne manaxhimin e shpenzimeve publike perben nje kolone baze te reformes se administrates publike e cila ze nje vend qendror ne objektivat e Qeverise per rritjen e efektivitetit ne perdorimin e burimeve financiare. PBA 2005-2007 hartohet per here te peste rradhazi ne kete proces reformues. Mbeshtetur ne analiza mbi procesin e pergatitjes se PBA verehet progres, por sigurisht qe mbetet akoma shume per te bere. Ndryshimet qe i jane bere procesit te PBA-se kete vit jane shpjeguar ne menyre te permblodhur ne kutine 2. Nje detajim i progresit te arritur dhe planeve te ardhshme per zhvillimin e procesit te PBA-se jane paraqitur ne Aneksin 5.
8. Objektivat e Qeverise per reformen ne manaxhimin e shpenzimeve publike jane:
 - Stabiliteti fiskal i mbeshtetur ne nje politike makroekonomike te qendrueshme mbi te cilen bazohet politika e borxhit dhe e deficitit buxhetor.

- Ngritja e nje sistemi fiskal ne funksion te stimulimit dhe zhvillimit te sektorit privat dhe sigurimin e drejtesise sociale.
- Alokimi i burimeve ne perputhje me prioritetet strategjike.
- Rritje ekonomike, permiresime ligjore dhe administrative qe gjenerojne te ardhura dhe efektivitet me te larte ne perdorimin e ketyre burimeve.

Kutia 1. Programi Buxhetor Afatmesem ne Proçesin e Manaxhimit te Shpenzimeve Publike

Qellimi kryesor i ushtrimit te PBA-se ne Shqiperi eshte:

- te vendose nje disipline fiskale per nje periudhe tre vjecare duke u siguruar qe shpenzimet publike jane planifikuar brenda nje kuadri realist makro-fiskal;
- te lehtësoje prioritizimin e shpenzimeve publike me ane te vendosjes se raporteve te qarta midis politikave qeveritare dhe prioriteteve te shpenzimeve;
- te inkurajoje efektivitetin e perdorimit te burimeve me ane te rritjes se efijçences teknike ne alokimin e burimeve buxhetore; dhe
- te sjelle nje parashikim me te mire te procesit te buxhetit duke lejuar qe programet e shpenzimeve te planifikohen per nje periudhe afatmesme.

PBA-ja si pjese integrale e proçesit te buxhetit vjetor, siguron nje perspektive afat-mesme zhvillimi per Qeverine dhe ministrite mbeshtetur ne nje kuader makroekonomik dhe fiskal mbi te cilin do te percaktohen edhe treguesit kryesore te buxhetit. Proçesi i PBA-se i siguron Qeverise, mundesine per te realizuar nje kontroll te burimeve ne dispozicion per planifikimin e shpenzimeve ne periudhen afat-shkurter. Gjithashtu ky dokument i siguron ministrive mundesine per te percaktuar politikat dhe programet individuale dhe per te percaktuar koston dhe prioritetin e tyre ne kontekstin e burimeve ne dispozicion. Per kete arsye proçesi i PBA-se i krijon mundesi qeverise per te alokuar burimet financiare ne programet prioritare ne periudhen afat-shkurter, dhe siguron nje alokim eficient te burimeve.

PBA-ja siguron nje kuader me te qarte per planifikimin dhe alokimin e investimeve kapitale qe tradicionalisht ka pasur probleme. Duke siguruar nje mjedis per lidhjen e politikave dhe programeve me shpenzimet, PBA-ja krijon kushtet per lidhjen e investimeve, jo vetem me politikat dhe programet e ministrive, por gjithashtu dhe me disponibilitetin e burimeve ne zbatimin e projekteve te investimeve.

9. Qeveria ka nje axhende ambicioze per arritjen e nje numri objektivash afatgjata. Realizimi i SKZHES, MAS, MDGs, NATO jane kater objektivat me kryesore dhe me te njohurat. Secila prej tyre ka nevojë per nivele te konsiderueshme burimesh per tu zbatuar dhe realizuar. Kufizimet e burimeve nenkuptojne qe jo te gjitha qellimet dhe objektivat qe ka percaktuar Qeveria mund te arrihen menjehere. Per shembull, kosto e plote e zbatimit te SKZHES, ashtu si eshte formuluar aktualisht, eshte jashte mundesive te Qeverise ne periudhen afat-mesme. PBA-ja eshte proçesi me ane te te cilit Qeveria mund te zgjidhe keto kerkesa konkurruese dhe te percaktoje prioritetet afat-mesme. Dokumenti i PBA-se paraqet menyren se si Qeveria ka vendosur te shperndaje burimet e saj ne periudhen afat-mesme per te reflektuar prioritetet qe ka percaktuar per keto kerkesa konkurruese.

Kutia 2. Zhvillimet e ndermarra ne vitin 2004 lidhur me zbatimin e PBA-se

PBA 2005-2007 e pergatitur kete vit ne Shqiperi ndryshon ne tre drejtime kryesore ne krahasim me PBA e meparshme :

Se pari, zgjerimi i PBA-se nga shtate sektore, ne te gjitha ministrite e linjes dhe institucionet buxhetore, megjithese ka akoma shume pune per te bere ne te gjitha ministrite e linjes perpara se ky aspekt i procesit te jete i perdorshem.

Se dyti, proçedurat per Rishikimin e Politikës së Programit (RPP) dhe Planifikimi i Shpenzimeve të Programit (PSHP) u pilotuan në kater ministri dhe do të prezantohen tek të gjitha ministrite dhe agjensite nga 2005 e në vazhdim¹.

Se treti, gjate ushtrimit të ketij viti u prezantua një sistem me rregulla, proçedura dhe forma raportuese formale të cilat do të finalizohen gjate vitit 2005 e në vazhdim.

Per me teper, një cikël për identifikimin dhe vlerësimin e investimeve publike (CIVIP) është zhvilluar dhe lidhet me strukturën e RPP dhe PSHP, i cili do të prezantohet kur të jenë realizuar ndryshimet institucionale për këtë².

Proçedurat për RPP janë pjesë e rishikimit të politikës dhe kanë për qëllim të sigurojnë për secilin ministri që:

- Programet e shpenzimeve të jenë të identifikuar qartësisht;
- Struktura për manaxhimin e programit të jetë e përcaktuar;
- Politika për secilin program të jetë e formalizuar nëpërmjet një dokumenti të shkruar;
- Ekziston një marrëveshje në ministri e cila përcakton në mënyrë të saktë politiken e programit;
- Këshilli i Ministrave e ka aprovuar politiken e programit ose është informuar plotësisht për politiken; dhe
- Politika e programit është në përputhje me Strategjinë Kombëtare për Zhvillimin Ekonomiko-Social.

(Duhet theksuar se RPP nuk përqipet të krijojë politika, por përqipet të sigurojë që politikat ekzistuese të jenë të përcaktuara qartë dhe buxhetet të jenë të lidhura me to.)

Proçedurat e PSHP janë pjesë e planifikimit strategjik në PBA. Ato kanë për qëllim të:

- Alokojnë Tavanet Paraprake të PBA-së sipas Programeve për çdo Ministri.
- Identifikojnë rezultatet e programit dhe shpjegojnë kontributin e tyre tek objektivat e politikës dhe qëllimet e politikës.
- Identifikojnë aktivitetet e programit sipas rezultatit.
- Planifikojnë rezultatet dhe shpenzimet e aktiviteteve.
- Identifikojnë dhe mbulojnë hapësirat në financimin e programeve (diferenca ndërmjet taveve të programit dhe shpenzimit të aktiviteteve të programit).
- Sigurojnë prioritetin mbi burimet e kufizuara.
- Prezantojnë rezultatin e programit dhe shpenzimet e aktivitetit të aprovuar nga Ministri.

¹ Per me teper informacion mbi RPP dhe PSHP, referojuni Anekseve bashkalidhur

² Per me teper informacion mbi CIVIP, referojuni Anekseve bashkalidhur.

Struktura e ketij Dokumenti

10. Pjesa B pershkruan shkurtimisht performancën makroekonomike gjatë dhjetëvjeçarit të fundit dhe politikën aktuale të Qeverisë, me qëllim arritjen dhe ruajtjen e objektivit për një rritje ekonomike të qëndrueshme, kontrollit të inflacionit dhe stabilitetit brenda kuadrit të Strategjisë Kombëtare të Zhvillimit Ekonomik e Social, programit 3-vjeçar PRGF me FMN-ne, programit PRSC me Bankën Botërore etj. Pjesa C paraqet aspekte kryesore të politikave fiskale gjatë dhjetë viteve të fundit.

11. Pjesët D, E, F dhe G paraqesin një pamje të përgjithshme të PBA-se nga 2005 në 2007. Pjesa D pershkruan situatën ekonomike dhe në këtë kontekst siguron një përshkrim të buxhetit dhe rezultatet e arritura deri më tani dhe parashikimin për vitin 2004. Duke analizuar rezultatet deri në fund të vitit 2004, në këtë pjesë janë përcaktuar edhe treguesit kryesore të buxhetit për periudhën 2005-2007, si të ardhurat dhe shpenzimet. Pjesa E duke marrë parasysh kuadrin ekonomik në terma të rritjes, e ve theksin në politikën e përgjithshme për periudhën 2005-07, në të ardhurat shpesh që mund të gjenerohen si pasojë e thellimit të reformave ekonomike dhe përmirësimeve administrative. Pjesa F në raport me burimet e parashikuara ben shpërndarjen e tyre në elemente e kategori të shpenzimeve si paga dhe shpërblime, shpenzime operative dhe mirembajtje, pagesa interesi, transfertat, kapitale etj. Kjo shpërndarje mbështetet në politiken dhe objektivat e Qeverisë lidhur me deficitin buxhetor dhe kapacitetin huamarrës. Pjesa G, i alokon këta tregues sipas ministrive shpenzuese, bazuar në prioritetet e përgjithshme të politikës të përcaktuara në SKZHES dhe kuadrin të politikave të tjera të qeverisë.

B. Performanca Makroekonomike dhe Politikat

Permbledhje e arritjeve te fundit Makroekonomike

12. Qe pas vitit 1997 rritja ekonomike ka qene e qendrueshme, te ardhurat per fryme kane shenuar rritje, me nje inflacion ne kufijte e parashikuar. Defiçiti buxhetor eshte ulur ne nivele te manaxhueshme dhe borxhi publik eshte afer limiteve te Paktit Evropian te Rritjes dhe Stabilitetit. Bilanci tregtar eshte duke u permiresuar. Tabela 1 paraqet indikatorët kryesore makroekonomike qe prej 1997 e deri me sot.

13. Nderkohe qe rritja e PBB-se ka qene e qendrueshme mbas vitit 1997, normat e rritjes kane qene ne renie deri ne 2002 (perveç nje perjashtimi relativisht modest ne 2001), por sidoqofte, norma e rritjes eshte permiresuar dy vitet e fundit me 6% te regjistruar ne 2003 dhe te njejten norme te parashikuar per 2004. PBB per fryme ne terma nominale eshte permiresuar mbas 1997 dhe rritja vjetore ka qene me e larte se niveli i inflacionit. Por sidoqofte, shifrat per popullsine jane rishikuar me regjistrimin e 2001-shit dhe rritja e madhe ne PBB per fryme ne 2001 eshte influencuar pjeserisht edhe nga numri me i vogel i popullsisë. E matur ne USD, ndryshimi ne PBB per fryme, eshte gjithashtu dhe subjekt i kurseve te kembimit, te cilat u zhvleresuan ndermjet 1996 dhe 1997 me 43% dhe u vleresuan ne 2003 me 13% duke vazhduar te njejten tendence edhe ne 2004.

Tabela 1 Treguesit makroekonomike 1997-2004

		1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004*
Popullsia	000	3,324	3,354	3,373	3,401	3,069	3,105	3,135	3,165
PBB	million Lek	322,186	412,326	474,291	530,906	610,426	677,684	744,974	835,448
Rritja reale e PBB	%	-10.2	12.7	10.1	7.3	7.6	4.7	6.0	6.0
PBB per fryme	Lek	96,918	122,936	140,614	156,103	198,901	218,256	237,631	263,965
PBB per fryme	% rritje	1.1	26.8	14.4	11.0	27.4	9.7	8.9	11.1
PBB per fryme	US\$	651	816	1,021	1,086	1,386	1,557	1,949	2,490
PBB per fryme	% rritje	-29.1	25.3	25.2	6.4	27.6	12.3	25.2	27.7
Inflacioni									
mesatarja vjetore	%	32.1	20.9	0.4	0.0	3.1	5.2	2.4	3.0
fundi I periudhes	%	42.1	8.7	-1.0	4.2	3.5	1.7	3.3	3.0
Totali I te ardhurave	million Lek	58,949	102,524	123,161	130,643	145,639	154,595	167,224	186,437
Totali I te ardhurave	% e PBB	18.3	24.9	26.0	24.6	23.9	22.8	22.4	22.3
Totali I shpenzimeve	million Lek	100,730	141,628	165,692	170,620	186,049	192,517	201,152	229,435
Totali I shpenzimeve	% e PBB	31.3	34.3	34.9	32.1	30.5	28.4	27.0	27.5
Deficiti/Teprica	million Lek	-41,781	-39,104	-42,531	-39,977	-40,410	-37,922	-33,928	-42,998
Deficiti/Teprica	% e PBB	-13.0	-9.5	-9.0	-7.5	-6.6	-5.6	-4.6	-5.1
Borxhi I brendshem	% e PBB	36.2	36.2	37.4	42.6	39.5	38.8	38.0	
Borxhi I jashtem	% e PBB	35.6	36.9	32.3	31.6	28.2	24.4	23.3	
Bilanci tregtar	US\$ million	-534.9	-603.7	-662.8	-821.0	-1,027.0	-1,155.2	-1,336.3	-1,602.0
Eksportet	US\$ million	158.6	208.0	275.1	255.4	304.6	330.2	447.1	
Importet	US\$ million	693.5	811.7	937.9	1,076.4	1,331.6	1,485.4	1,783.4	
Transferta	US\$ million	264.7	520.2	353.4	533.0	570.7	613.2	842.0	
Rezervat	US\$ million	306.0	384.0	482.0	608.0	754.0	860.0	1,026.0	1,132.0
Rezervat	muaj importe	3.5	3.7	3.8	4.2	4.3	4.3	4.7	4.4
Kursi I kembimit	Lek/US\$	148.93	150.64	137.69	143.70	143.48	140.20	121.90	106.00
Kursi I kembimit	Lek/€	148.90	150.60	147.00	132.60	128.50	132.40	137.50	135.00

* Vleresim

14. Inflacioni vjetor, i cili ka qene ne renie nga nivelet e larta te 1997 dhe 1998, ne vlere te paperfillshme ne 1999 dhe 2000 filloi te rritet ne fund te 2001, duke arritur 5.2% ne fund te vitit 2002. Por megjithate, norma e inflacionit ne fund te vitit 2003 arriti ne 2.4 % me nje norme te parashikuar prej 3% ne fund te vitit 2004, brenda vlerave te synuara nga Banka e Shqiperise ne intervalin 2%-4%.

15. Deficiti fiskal ka rene ne menyre te ndjeshme ne periudhen 1997 deri ne 2003 nga 13% ne 4.6%, megjithese parashikohet te rritet deri ne 5.1% ne 2004. Ky permiresim ne situaten fiskale eshte rezultat i rritjes se te ardhurave ne perqindje te PBB-se dhe renies se shpenzimeve ne perqindje te PBB qe nga 1997. Por megjithate rritja ne te ardhura ne perqindje te PBB-se ka qene e veshtire dhe eshte ndikuar nga politikat fiskale specifike. Zvogelimi ne shpenzime ne perqindje te PBB-se eshte arritur per çdo vit nga vlere maksimale ne 1999 me nje permiresim te parashikuar ne 2004.

16. Borxhi qeveritar ne perqindje te PBB-se eshte permiresuar, ku borxhi i jashtem ka rene ne menyre te ndjeshme qe prej 1997 dhe borxhi i brendshem ka pasur nje tendence te moderuar renieje qe prej vleres maksimale te 2000. Kjo renie e borxhit ne perqindje te PBB-se ka ardhur si rezultat i perdorimit te te ardhurave nga privatizimi per reduktimin e borxhit.

17. Bilanci tregtar (deficit) ne perqindje te PBB-se u permiresua ne 2003 ne nivelin 21.9% nga 23.9% ne 2002. Por nderkohe eksportet u rriten me 35% dhe importet u rriten me 20%, bilanci tregtar arriti ne 1,336.3 milion USD, e cila reflekton dhe bazen e ulet te eksporteve. Transferta neto nga jashte vazhduan te rriten duke arritur nje vlere prej 842 milion USD ne 2003, qe do te thote 13.8% e PBB-se, e cila ishte pak me shume se niveli i 2002, megjithese ne terma te USD ishte 37% me i larte. Kjo diference reflekton dhe forcimin e kursit te kembimit Lek/USD ne favor te lekut dhe veçanerisht dobiesimin e USD ne lidhje me Euron. Rezervat ne monedhe te huaj i kalojne 4 muaj importe mallrash dhe sherbimesh.

18. Tabela 2 paraqet perberjen e PBB-se qe prej 1997. Karakteristikat kryesore te ketij treguesi jane :

- Renia e bujqesise nga 33.6% ne rreth 25% te PBB-se.
- Zvogelimi me rreth 30% te pjeses qe ze industria.
- Pothuajse dyfishimin e mases relative te sektoreve te ndertimit dhe transportit.
- Mbizoterimin e vazhdueshem te sektorit te sherbimeve ne perberjen e PBB-se duke mbetur sektori i vetem me nje tendence ne rritje, duke u rritur nga rreth 8% ne 21 % ne krahasim me bujqesine ne periudhen 7 vjecare.

Tabela 2 Perberja e Produktit te Brendshem Bruto 1997 - 2003

	1997 % e PBB	1998 % e PBB	1999 % e PBB	2000 % e PBB	2001 % e PBB	2002 % e PBB	2003 % e PBB
Produkti i Brendshem Bruto	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%	100.0%
Industria	14.3%	11.8%	11.7%	12.3%	10.8%	10.5%	10.2%
Bujqesia	33.6%	32.6%	29.5%	29.1%	26.0%	25.4%	24.7%
Ndertimi	4.4%	4.2%	5.0%	6.7%	8.3%	8.6%	9.1%
Transporti	6.4%	9.6%	9.8%	8.6%	9.1%	9.6%	10.0%
Sherbimet	41.3%	41.7%	43.9%	43.3%	45.7%	45.9%	46.1%

19. Ndryshimet ne strukture dhe normat e ndryshme te rritjes jane nje reflektim i ndryshimeve qe kane ndodhur ne ekonomine shqiptare. Ne sektorin e sherbimeve, shifrat ne permiresim te turizmit kane sherbyer si nje motivues per hotelet, restaurantet dhe per tregtine, te cilat kane rezultuar nga permiresimi i cilesise se sherbimeve turistike. Por sidoqofte, kjo tendence eshte ngadalesuar ne vitet e fundit si rezultat i vleresimit te Lekut. Ne lidhje me transportin, si transporti detar dhe ai ajror jane permiresuar duke pasur rritje ne numrin e pasagjereve ne krahasim me transportin hekurudhor i cili ka rrene kryesisht si rezultat i infrastruktures jo te mire.

20. Ndertimi ka qene nje nga sektoret me rritjen me te larte, veçanerisht per vitet 2000 dhe 2001. Kjo eshte stimuluar nga ndertimi i banesave ne sektorin privat (duke theksuar dhe rendesine e te ardhurave nga emigrantet ne ekonomi) nderkohe qe ndertimet ne sektorin publik jane dominuar nga ndertimi i rrugëve dhe autostradave. Renia ne industri reflekton levizjen nga nje industri e bazuar gjeresisht ne sektorin publik, ne nje sektor privat me shkalle te vogel, i cili po zhvillohet ngadalesisht nderkohe qe sistemi ligjor dhe nxites per biznesin e sektorit privat eshte duke u reformuar dhe zhvilluar. Ne bujqesi, ritmet e rritjes kane rrene duke zvogeluar peshen specifike te ketij sektori, nderkohe qe investimet ne teknologji te reja dhe produktiviteti duhet te rriten me tej. Bujqesia ne shume vende eshte akoma nje aktivitet per mbijetese, megjithese disa sektore si pemetaria jane duke u permiresuar. Lidhja ndermjet bujqesise dhe industrise eshte duke u permiresuar me agro-perpunimin dhe peshkimin duke rezultuar ne rritje per 2003 dhe eksportet e ketyre produkteve jane rritur me rreth 65% ne periudhen 2002 dhe 2003.

21. Pavaresisht nga ky kuader pozitiv, pothuajse 25% e popullsise jetojne poshte minimumit jetik. Per kete, SKZHES ka adresuar problematiken dhe masat prioritare per zbutjen e saj.

Politika kryesore per mbeshtetjen e forcimin e stabilitetit makroekonomik

22. Qe ne momentin qe Qeveria filloi nderrmarjen e programit te reformes ekonomike, drejtimi kryesor i politikës ka qene i perqendruar ne tre tema kryesore:

- ***Permiresimi i qeverisjes dhe forcimi i institucioneve nepermjet***
 - Forcimi i transparences dhe pergjegjshmerise ne te gjitha nivelet,
 - Rritja e oponences ndaj procesit te formulimit te politikës, dhe
 - Permiresimi i monitorimit dhe vleresimit.

- ***Promovimi i rritjes se sektorit privat nepermjet***
 - Permiresimit te mjedisit per zhvillimin e sektorit privat, nepermjet reduktimit te barrierave administrative dhe krijimi i hapsirave per rritje te investimeve nga biznesi,
 - Permiresimit te prodhimit bujqesor edhe permiresimeve administrative dhe strukturore, si rregjistrimi i tokes,
 - Reformimit te sektorit financiar nepermjet forcimit dhe konsolidimit te metejshem te pavaresise ne sektorin bankar, permiresimi i sektorit te sigurimeve dhe permiresime te metejshme te tregut financiar,
 - Permiresimit te kushteve te infrastruktures, ne menyre te veçante energjia elektrike,
 - Reduktimit te peshes specifike te sektorit publik ne ekonomine e nje vendi duke krijuar hapesirat e nevojshme per sektorin privat,
 - Promovimit te tregtise nepermjet uljes se tarifave dhe adoptimit te kurseve te kembimit fleksibel, dhe
 - Ruajtja dhe forcimi i disiplines fiskale dhe stabilitetit makroekonomik.

- ***Nxitja e zhvillimit njerezor nepermjet***
 - Permiresimit cilesor ne sherbimin e arsimit dhe shendetesise,
 - Forcimit te qendrueshmerise se skemes se sigurimeve shoqerore dhe
 - Permiresimit te objekteve dhe efikasitetit te asistences sociale dhe sherbimeve sociale ndaj komunitetit.

23. Secila nga keto tema te gjera ka shume aspekte dhe perberes dhe secili prej tyre do te shpjegohet me poshte sipas rastit. Keto jane objektivat e paraqitura ne Strategjine Kombetare per Zhvillimin Ekonomiko-Social (SKZHES).

C. Kuadri Fiskal

24. Ky seksion eshte nje detajim i metejshem i shifrave permbledhese te paraqitura ne Tabelen 1 qe ka per qellim pershkrimin e kuadrit te financave publike pas vitit 1997. Niveli i burimeve ne dispozicion te financave publike varet nga niveli i te ardhurave qe Qeveria eshte ne gjendje te mbledhe dhe nivelit te defiçitit buxhetor. Masa e defiçitit buxhetor bazohet ne dy konsiderata – niveli i financimeve te huaja te disponueshme per Qeverine, dhe niveli i financimeve te brendshme te supozuara si te domosdoshme per stabilitetin fiskal dhe monetar. Pjeset perberese te tre treguesve kryesore, te ardhura te brendshme, shpenzime te brendshme dhe financimi i defiçitit buxhetor do te trajtohen ne seksionet e meposhtme.

Performanca e te ardhurave gjate 1997-2004

25. Tabela 3 paraqet performancen e te ardhurave per dekadën qe prej 1997. Gjate kesaj periudhe ka pasur ndryshime ne percaktimin e disa taksave, ne veçanti Taksa per Biznesin e Vogel, e cila eshte hequr nga kategoria e Takses Kombetare dhe ka kaluar ne administrim te Qeverisjes Vendore, por per lehtësi prezantimi tabela paraqet strukturen sipas vitit 2004. Meqenese jane bere ndryshime te rendesishme ne Financat e Qeverisjes Vendore gjate viteve te fundit, kjo çështje eshte trajtuar ne veçanti ne seksionin ne vazhdim.

26. Duke ndjekur renien e mbledhjes se te ardhurave te vitit 1996, e cila reflektoi dhe krizen ekonomike pas skandalit te firmave piramidale, te ardhurat si perqindje e PBB-se u rriten ndjeshem deri ne vitin 2000, perpara se ato te zvogeloheshin ne tre vitet ne vazhdim. Te ardhurat e parashikuara per 2004 pritet te arrijne nivelin 22.3% te PBB-se.

27. Brenda ketij totali, ka pasur ndryshime ne performancen e taksave individuale. Me prezantimin e Tatimit mbi Vleren e Shtuar me baze te gjere ne 1996, per te zevendesuar Tatimin mbi qarkullimin dhe berjen efektive ne menyre te plote ne 1998, TVSH u be burimi me i rendesishem i te ardhurave. Te ardhurat nga taksa mbi fitimin dhe te ardhurat personale, si rezultat i permiresimit te klimes se biznesit, zene nje peshe specifike ne rritje ne totalin e te ardhurave tatimore. Nderkohe qe te ardhurat nga taksa doganore kane rene, duke reflektuar politikat integruese dhe liberalizimin e tregtise. Akcizat jane permiresuar nga nivelet e uleta te 1997, si rezultat i permiresimeve si ne politike ashtu dhe ne administrimin e tyre. Te ardhurat jo tatimore jane lekundur nga njeri vit ne tjetrin duke arritur nivelin prej 5% te PBB-se ne tre vjet dhe duke arritur ne vetem 2.0% ne vitin 2004. Elementi mbizoterues i kesaj kategorie eshte transferta e fitimit nga Banka e Shqiperise, e cila ka ndjekur tendencen e nivelit te interesave, lidhur ngushte edhe me koston e sherbimit te borxhit te brendshem. Mbeshtetja e buxhetit ne formen e granteve nga donatoret arriti nivelin 1.9% te PBB-se ne 2000, por ishte shume e vogel ne dy vitet paraardhese.

Tabela 3 Te ardhurat e Buxhetit te Shtetit ne perqindje te PBB-se ne vitet 1997-2004

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Pritsh 2004
Totali I te ardhurave	17.6	22.7	22.7	24.6	23.9	22.8	22.4	22.3
Grantet nga jashte	0.1	0.0	0.0	1.9	1.7	0.6	0.4	0.4
Totali I te ardhurave nga tatimet	14.1	17.6	17.6	19.6	18.7	19.0	19.5	19.9
Taksa kombetare dhe doganat	10.0	13.4	13.4	15.3	14.4	14.5	14.6	14.7
TVSH dhe tatimi mbi xhiron	4.9	7.0	6.3	7.2	6.7	6.8	6.8	6.9
Tatim fitimi	0.7	1.0	1.3	1.5	1.7	1.8	1.8	1.8
Akciza	0.7	1.2	1.5	1.7	1.6	1.4	1.6	1.9
Tatim mbi te ardhurat personale	0.3	0.3	0.7	0.9	1.0	0.9	0.9	0.9
Taksa Nacionale dhe te tjera	0.7	0.8	1.3	1.4	1.3	1.6	1.7	1.3
Taksa kombetare	0.7	0.8	0.8	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Taksa e solidaritetit	0.0	0.1	0.4	0.3	0.0	0.0	0.0	0.0
Te tjera (perfshire Kazinote & Taksen e rr	0.0	0.0	0.0	0.1	0.0	0.2	0.5	0.0
Tarifat doganore	2.8	3.1	2.4	2.6	2.1	2.0	1.9	1.7
Takse mbi qarkullimin e automjeteve	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.2
Te ardhura nga Taksat e Qev. Vendore	0.3	0.4	0.4	0.6	0.7	0.8	1.1	1.3
Tatimi mbi biznesin e vogel	0.1	0.2	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4	0.5
Takse pronesia	0.1	0.1	0.0	0.0	0.3	0.4	0.1	0.1
Takse mbi token bujqesore	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Taksa te tjera lokale	0.0	0.1	0.1	0.2	0.0	0.0	0.6	0.6
Kontributet ne fondin e sigurimeve	3.8	3.8	3.8	3.8	3.7	3.8	3.9	3.9
Sigurimi shoqeror	3.5	3.5	3.5	3.5	3.4	3.5	3.5	3.6
Sigurimi shendetesor	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Te ardhura jo-taksa	3.4	5.0	5.0	3.1	3.5	3.2	2.6	2.0
Transferata e fitimit te BSH	2.5	4.0	3.7	1.9	1.8	1.5	1.2	0.6
Te ardhura te Institucioneve Buxhetore	0.5	0.8	1.1	0.9	0.9	0.9	0.8	1.0
Te tjera	0.3	0.3	0.2	0.2	0.8	0.7	0.6	0.4

28. Tabela 4 paraqet situaten e te ardhurave buxhetore si pjese e PBB-se krahasuar me vendet fqinje ne tranzicion per 1999-2000. Nderkohe qe te dhenat per Shqiperine nuk jane te njejta me tabelen 3, duke reflektuar ndryshime ne burim dhe mbulim, tabela tregon qe te ardhurat tatimore ne Shqiperi ne perqindje te PBB-se jane shume me te uleta se fqinjet. Te ardhurat nga taksat gjeneruar ne çdo shtet te veçante jane nje nderveprim i tre faktoreve kryesore: politikese se taksave, administrimit te taksave dhe bazes se taksave. Baza e taksave varet nga niveli i aktivitetit jo-bujqesor ne ekonomi dhe bujqesia mund te kete nje shkalle te larte te konsumit te jo-monetarizuar, i cili minimizon te ardhurat nga taksat pavaresisht nga politika ose administrimi i sukseshem i taksave. Krahasuar me vendet e rajonit, vendi yne ndodhet ne pozita te ndryshme persa i perket bazes se taksave, ku aktiviteti bujqesor permben nje te katerten e PBB, ndersa ne vendet e rajonit ajo leviz ne intervalet 8%-15%. Ne studimin e ndermarre nga FMN, performanca e taksave, perveç tatimit mbi te ardhurat personale dhe per sigurimet shoqerore, perkojne me ecurine e taksave te vendeve te rajonit.

Tabela 4. Te ardhurat Buxhetore ne raport me PBB: Krahasime Nderkombetare

	Shqiperi	B&H	Bullgaria	Kroacia	Rep. Ceke	Hungaria	Maqedonia	Polonia	Rumania	Rep. Slovake	Slovenia
Totali I te ardh. & Granteve	20.3	49.4	40.3	45.9	41.5	43.8	34.0	41.0	33.7	37.9	43.6
Te ardhura korrente	20.3	47.3	39.9	45.3	41.9	42.6	33.9	38.8	37.9	37.9	43.3
Te ardhura tatimore	15.8	39.5	31.2	41.4	37.2	36.1	31.6	32.0	33.2	33.2	40.8
Te ardhura jo-tatimore	4.5	7.5	8.0	3.9	4.7	6.6	2.4	6.8	4.7	4.7	2.5

Burimi: Rishikimi Institucional dhe I Shpenzimeve Publike i Bankes Boterore, Bosnia & Herzegovina

29. Qeveria po perpiqet te krijojte nje mjedis per politiken qe te rrise bazen e ekonomise shqiptare. Qeveria gjithashtu po perpiqet te zgjidhe dobesite ne politiken e taksave dhe administrimit te taksave nepermjet adaptimit te nje sere masash per ti zgjidhur keto probleme.

Mbeshtetja e Politikës se te ardhurave dhe Masave Administrative

30. Masat³ qe ka adaptuar qeveria per te permiresuar performancen e taksave kane qene si me poshte:

- Modernizimi i administrates tatimore nepermjet:
 - Sistem i permiresuar informacioni, per taksapaguesit.
 - Kompjuterizimi duke perfshire ASYCUDA
 - Rihartimi i ligjeve mbi taksat dhe procedurat.
 - Prezantimi i numrit te identifikimit per taksapaguesit.
 - Krijimi i sistemit te apelimit te taksave.
 - Forcimi i auditimit dhe investigimit.
 - Krijimi i Njesise se Taksapaguesve te Medhenj
- Permiresimi i politikës se taksave nepermjet
 - Prezantimit te TVSH per te zevendesuar tatimin mbi qarkullimin.
 - Reformes mbi akcizat.
 - Reformes se tarifave ne linje me axhenden e liberalizimit te tregtise.
 - Zhvillimit te taksave te pershtatshme te Qeverise Vendore.
 - Thjeshtezimit te sistemit tatimor

31. Keto reforma jane projektuar per te mobilizuar burime shtese, nepermjet gjenerimit te perfitimeve eficente dhe zgjerimit te rrjetit te taksave. Kjo politike e pergjithshme do te ule gjithashtu barren e taksave, mbi taksapaguesit aktuale dhe si rezultat do te nxise zhvillimin e sektorit privat.

Performanca e Shpenzimeve per periudhen 1997 - 2004

32. Shpenzimet qeveritare (ose te buxhetit) mund te klasifikohen duke perdorur ;a- klasifikimin ekonomik, qe lidhet me shpenzimet sipas tipit te inputit dhe klasifikimit funksional, qe lidhet me llojet e sherbimeve qe keto inpute realizojne.

Shpenzimet sipas klasifikimit ekonomik

33. Tabela 5 paraqet shpenzimet sipas artikujve per dhjetevjeçarin deri ne 2004. Shpenzimet qeveritare si pjese e PBB-se kane variuar nga niveli prej 31.2% ne 1997 ne nje nivel prej afersisht 35% ne 1999. Ne 2003 filloi qe te zvogelohet ne menyre te qendrueshme deri ne 27% dhe per vitin 2004 parashikohet te arrije ne 27.5%. Ndersa shpenzimet korrente variuan nga nje nivel i larte prej 27% ne 22.8 % te PBB-se dhe parashikohet te arrije nivelin 22% ne 2004. Shpenzimet kapitale kane qene ne menyre te ndjeshme me te vogla se ato korrente, duke kapur nivelin 4.3% te PBB-se ne 1997 dhe vleren e ulet prej 4.2 % ne 2003. Shpenzimet kapitale parashikohet te jene vetem 5.1% te PBB-se ne 2004.

34. Ne komponentet e shpenzimeve korrente, shpenzimet per personelin kane rrene çdo vit, nga 8% e PBB-se (me perjashtim te 2001, me hyrjen ne fuqi te ligjit te nepunesit civil) ne nje parashikim prej 6.1 % ne 2004. Shpenzimet operative dhe te mirembajtjes kane qene me te ndryshueshme duke mos pasur nje tendence te percaktueshme nga vlera e 4.2 % e PBB-se ne 1997 ne nivelin e ulet prej 2.6 % ne 2001 dhe parashikohet to jete 2.6 % ne 2004. Pagesat e interesit u rriten nga 5.8 % e PBB-se ne 1997 ne 8.7 % ne 1998 dhe kane perjetuar nje tendence

³ Keto jane perpunuar ne dokumente te ndryshme dhe ketu paraqiten vetem te permbledhura.

renese me pas. Pagesat e brendshme te interesit dominojne mbi pagesat e huaja te interesit duke reflektuar vleren e tyre relative ne borxhin publik.

35. Subvencionet kane arritur nivelin 1.3% te PBB-se ne 2001 dhe me pas kane rene ne menyre te vazhdueshme. Pervec pagesave te personelit, pagesat e Fondit Social jane kategoria me e madhe e shpenzimeve duke variuar ndermjet 5.8% dhe 6.2 % te PBB-se. Transfertat e Mbrojtjes Sociale tregojne nje tendence renese gjate kesaj periudhe nga 2.2 % te PBB-se ne 1997 ne 1.2 % ne 2003 dhe 2004.

Tabela 5 Shpenzimet Qeveritare sipas artikujve 1997 – 2004 (% e PBB)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Pritsh 2004
TOTALI I SHPENZIMEVE	31.2	34.3	34.9	31.9	30.5	28.4	27.0	27.5
Shpenzime Korrente	26.9	28.5	27.6	25.2	23.1	23.2	22.8	21.9
Personeli	7.9	6.9	6.6	6.3	6.8	6.2	6.0	6.1
Paga	6.3	5.3	5.1	4.9	5.4	4.9	4.8	4.8
Kontributi per Sigurime Shoqerore	1.6	1.5	1.5	1.4	1.4	1.3	1.2	1.3
Rezerve per rritjen e pagave	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Interesat	5.8	8.7	7.4	5.6	3.9	3.7	4.0	3.6
Te brendshme	5.6	8.5	7.2	5.2	3.7	3.3	3.8	3.4
Te Huaja	0.2	0.2	0.1	0.4	0.2	0.3	0.2	0.2
Shpenzime Operative Mirembajtje	4.2	4.5	4.2	3.6	2.6	3.0	3.0	2.6
Subveconet	0.4	0.6	0.6	1.0	1.3	0.9	0.7	0.4
Shpenz Sig. Soc. e transf te tjera	6.2	5.9	5.8	5.9	5.9	5.9	6.0	5.9
Sigurime Shoqerore	5.8	5.3	5.3	5.5	5.4	5.4	5.4	5.3
Sigurime Shendetsores	0.5	0.6	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6
Shpenzime per Q.Vendore	0.0	0.0	1.3	1.1	1.2	2.2	1.9	2.1
Buxheti lokal (Granti)	0.0	0.0	1.1	0.6	0.8	1.3	0.9	0.8
Tatimi mbi Biznesin e Vogel	0.0	0.0	0.2	0.3	0.0	0.4	1.0	0.5
Buxheti lokal (Te ardhurat e veta)	0.0	0.0	0.0	0.3	0.4	0.5	0.0	0.8
Transferime per M. Sociale	2.2	1.9	1.8	1.6	1.4	1.3	1.2	1.2
Ndihma Ekonomike	1.3	1.5	1.3	1.3	1.1	1.1	1.1	1.0
Perfitim papunesie	0.7	0.4	0.3	0.4	0.3	0.2	0.1	0.2
	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Subvecon te Pastrehet	0.2	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Fondi Rezerve	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.4
Shpenzime Kapitale	4.3	5.9	7.2	6.6	7.1	5.2	4.2	5.1
Financimi Brendshem	2.0	2.6	3.6	3.5	3.9	2.4	2.5	3.4
Financimi Huaj	2.3	3.3	3.6	3.1	3.2	2.8	1.8	1.7
Kosto Int. te ristruktur. te Bankes	0.0	0.0	0.1	0.1	0.3	0.0	0.0	0.0

36. Tabela 6 paraqet raportin e shpenzimeve ne PBB per vendet fqinje ne tranzicion per periudhen 1999-2000. Nderkohe qe te dhenat per Shqiperine nuk jane te njejta me ato te Tabeles 5, duke reflektuar variacionin ne burim dhe mbulim, tabela tregon se shpenzimet e Shqiperise si pjese e PBB-se jane shume me te uleta se ato te vendeve fqinje, e cila padyshim reflekton normen e ulet te te ardhurave te paraqitur ne Tabelen 4. Ajo qe eshte e dukshme nga tabela eshte niveli relativisht i ulet i subvencioneve dhe e transfertave te tjera (jo ne lidhje me interesin) ne Shqiperi krahasuar me shtete te tjera, dhe megjithese pagesat e interesit jane relativisht te larta, ashtu sic eshte paraqitur ne tabelen e meparshme ato kane rene ne perqindje te PBB-se. Si pjese e shpenzimeve korrente, Shqiperia shpenzon relativisht me shume se te gjitha ne te mira dhe sherbime (duke perfshire rrogat dhe pagesat) ne krahasim me mesataren, pervec 3 shteteve te tjera ne Tabele.

Tabela 6 Shpenzimet ne perqindje te PBB-se, Krahasime Nderkombetare 1999-2000

	Shqiperi	B&H	Bullgaria	Kroacia	Rep. Ceke	Hungaria	Maqedonia	Polonia	Rumania	Rep. Slovake	Slovenia
Totali I shpenzimeve	30.7	67.8	40.5	51.3	43.1	47.8	35.8	43.3	36.6	40.7	44.2
Shpenzimet korente	25.5	49.1	35.9	45.3	37.5	43.3	33.8	40.2	33.2	35.8	39.6
Pagat	4.8	19.6	5.3	12.4	3.8	7.7	8.6	8.5	5.5	5.3	9.3
Te mira dhe sherbime tjera	5.4	8.5	12.1	11.2	8.5	7.2	3.4	8.1	7.4	4.8	1.3
Subvencionet	0.5	1.3	1.7	2.7	8.2	2.2	0.1	3.6	1.6	4.5	1.7
Transferta te tjera	7.0	16.6	12.7	17.1	20.3	17.8	21.8	16.9	13.1	18.2	17.7
Interesa	7.8	2.1	4.1	1.8	1.1	6.8	1.9	3.1	4.8	3.1	1.4
Shpenzime kapitale	5.2	10.9	4.6	5.2	5.6	4.2	1.9	3.1	3.4	4.9	4.6

Burimi: Rishikimi Institucional dhe I Shpenzimeve Publike i Bankes Boterore, Bosnia & Herzegovina

Shpenzimet sipas klasifikimit funksional

37. Tabela 7 paraqet alokimin e shpenzimeve jo nga interesat te ndara sipas funksioneve. Ne 1997, shpenzimet totale jo nga interesat ishin ne nivelin 25.4 % te PBB. Sigurimet Sociale dhe mireqenia kane alokimin me te madh, megjithese po reflektohet nje tendence renieje qe prej nivelit te 1997. Arsimi, me perjashtim te 2002 dhe 2003, ishte perfituesi i dyte me i madh, por me nje tendence renieje ne 2002, e cila me pas vjen ne rritje. Sherbimet e Pergjithshme Publike, kane perjetuar rritjet me te medha relative per 2002 dhe 2003⁴. Shpenzimet per Shendetesine arrihen nivelin 2.5 % te PBB-se, ne 1999 dhe mendohet se do te arrije kete nivel ne vitin 2004, pas nje renie ne vitet e kaluara. Niveli i Shpenzimeve per Sigurine Publike pas nivelit te vitit 1997 ka ardhur me nje tendence renie. Transporti dhe Komunikacionet kane treguar variabilitetin me te madh vjetor duke reflektuar natyren kapitale te disa shpenzimeve ne kete sektor.

Tabela 7 Shpenzimet (duke perjashtuar interesat) sipas Funksionit per 1997 - 2003

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Totali	25.4	25.7	27.6	26.6	26.6	24.8	23.0
Sherbime te pergj. Publike	2.0	2.7	3.3	2.7	2.5	3.6	3.7
Mbrojtja	1.4	1.3	1.4	1.1	1.1	1.1	1.0
Rendi publik dhe siguria	2.5	2.2	2.4	2.4	2.2	1.8	1.6
Arsimi	3.5	3.3	3.4	3.2	3.2	2.8	2.9
Shendetesia	1.9	1.9	2.5	2.3	2.2	2.0	2.1
Mireqenia dhe mbrojtja sociale	8.8	8.3	7.2	7.3	7.0	6.8	6.7
Strehim	1.1	1.4	1.5	1.6	1.6	1.3	1.5
Krijim., kulture, ceshtje fetare	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4
Nafta dhe energjia	0.2	0.5	0.2	0.9	1.6	0.7	0.2
Bujqesi, Pemtari, peshkim, gjueti	1.2	1.3	1.3	0.9	0.9	1.1	0.7
Burime minerale	0.2	0.2	0.8	0.3	0.2	0.1	0.1
Transport dhe komunikacion	1.5	1.7	2.5	3.0	3.1	2.2	1.8
Sherbime dhe ceshtje te tjera eko.	0.6	0.3	0.4	0.1	0.1	0.1	0.1
Shpenzime te tjera	0.0	0.0	0.1	0.3	0.4	0.8	0.2

⁴ Treguesit e vitit 2002 e me pas i perkasin nje klasifikimi te rishikuar, viti qe perkon me futjen e klasifikimit me programe te buxhetit.

38. Tabela 8 paraqet disa krahasime nderkombetare me pjesen me te madhe te shteteve te cilat jane perdorur si reference me siper. Megjithese tabela perjashton disa pagesa interesi nga shpenzimet e tjera, ne rastin e Shqiperise kjo kategori i perfshin pagesat e interesit. Tabela tregon se ne krahasim me shtetet e tjera, Shqiperia ka shpenzuar me pak ne Shpenzime Sociale si perqindje e PBB-se per periudhe 1999-2000, por sidoqofte ne krahasim me fqinjat ka shpenzuar nje pjese me te madhe te buxhetit ne Shendetesi dhe Arsim dhe eshte nje nga shpenzuesit me te vegjel per sektorin e mbrojtjes.

Tabela 8 Shpenzimet Funktionale ne raport me PBB-ne: Krahasime Nderkombetare 1999-2000

	Shqiperi	B&H	Bullgari	Kroaci	Rep. Ceke	Hungari	Poloni	Rumani	Rep. Slovake	Sloveni
Sherbime te pergj. Publike	2.8	1.9	3.4	1.6	1.1	2.2	1.3	1.1	2.3	3.3
Mbrojtja	1.3	4.7	3.0	2.9	1.8	1.0	1.5	1.6	1.8	1.1
Rendi publik dhe siguria	2.5	4.4	2.4	2.7	1.7	1.7	1.3	1.5	1.5	1.6
Arsimi	3.1	7.0	1.8	3.6	3.7	3.8	1.7	3.1	4.0	4.3
Shendetesia	2.4	8.3	2.0	6.7	6.5	2.6	0.4	3.6	7.0	5.6
Mireqenia dhe mbrojtja sociale	8.0	15.9	11.7	18.2	13.8	13.2	18.0	11.3	10.9	17.6
Strehim	1.2	0.9	0.5	1.6	1.1	0.7	0.4	1.8	1.2	0.3
Krijim., kulture, ceshtje fetare	0.4	0.6	0.7	0.6	0.4	0.8	0.2	0.5	0.6	0.6
Nafta dhe energjia	0.0	0.2	0.8	0.0	0.2	0.0	0.2	0.0	0.2	0.2
Bujqesi, Pemtari, peshkim, gjueti	1.8	1.2	0.7	1.0	1.0	1.6	0.6	1.1	11.5	0.9
Burime minerale	0.2	0.0	0.0	0.5	0.2	0.1	0.2	0.8	0.2	0.1
Transport dhe komunikacion	2.3	2.1	1.5	3.2	1.8	1.8	0.5	3.0	0.2	2.3
Sherbime dhe ceshtje te tjera eko.	0.5	0.5	1.7	0.5	1.4	1.1	0.2	0.7	2.8	1.0
Shpenzime te tjera	7.4	2.1	5.3	0.8	2.1	5.8	0.5	1.9	3.1	1.4
Totali i shpenzimeve	33.9	41.5	35.7	43.9	36.6	36.3	35.3	30.8	37.2	40.5
Shpenzime sociale	13.5	23.6	15.5	28.5	24.1	19.6	20.1	18.0	21.8	27.6
Rendi publik, siguria dhe Mbrojtja	3.8	7.5	5.4	5.6	3.6	2.7	2.7	3.1	3.3	2.7
Si % e totalit te shpenzimeve										
Mbrojtja	3.9	9.6	8.4	6.6	5.0	2.8	4.1	5.0	4.8	2.8
Rendi publik dhe siguria	7.3	9.0	6.8	6.1	4.7	4.6	3.6	4.7	4.0	3.9
Shpenzime sociale	39.7	64.0	43.5	64.9	65.3	53.9	56.0	56.3	58.7	68.1
Arsim dhe shendetesi	16.2	31.4	10.7	23.4	27.8	17.7	5.8	20.9	29.5	24.6

Burimi: Rishikimi Institucional dhe I Shpenzimeve Publike i Bankes Boterore, Bosnia & Herzegovina

Mbeshtetja e Politikes se Shpenzimeve dhe Masave Administrative

39. Politika dhe masat administrative te meposhtme jane prezantuar dhe po realizohen⁵:

- Reforma e Administrates Publike
 - Ligji mbi Kodin e Etikes ne Administraten Publike.
 - Krijimi i Zyres per Deklarimin e Pasurive.
 - Zbatimi i reformes per Manaxhimin e Shpenzimeve Publike.
 - Zbatimi i Programit Buxhetor Afatmesem
 - Ligji mbi Nepunesin Civil dhe proçedurat.
 - Zhvillimi i Proçedurave te Pemiresuara te Investimeve.
 - Realizimi i pyetesoreve
 - Forcimi i proçedurave dhe kohes per raportimin fiskal.
 - Forcimi i auditimit te brendshem.
 - Percaktimi i limiteve per transfertat kur eshte percaktuar buxheti.
 - Reforma ne Politikat buxhetore
 - Hartimi i Strategjise Kombetare per Reduktimin e Varferise.

⁵ Keto jane perpunuar ne dokumente te ndryshme dhe ketu paraqiten vetem te permbledhura.

- Mbrojtja e shpenzimeve prioritare nepermjet rritjes se alokimeve buxhetore per shendetesine dhe arsimin dhe rritja e shpenzimeve operative dhe te mirembajtjes O&M per kujdesin paresor dhe shendetin publik
- Decentralizimi i sherbimeve nga Qeverisja Qendrore te ajo Vendore sipas Strategjise Kombetare te Decentralizimit.

Deficiti Buxhetor dhe Financimi i tij 1997 - 2004

40. Mbeshtetur ne progamet e perbashketa me FMN, Qeveria eshte angazhuar per te reduktuar Deficitin Buxhetor dhe vecanerisht huamarrjen e brendshme, me qellim forcimin e qendrueshmerine fiskale afatgjate. Qeveria ka vendosur nje objektiv per stabilizimin e deficitit ne rreth 5 % te PBB-se dhe huamarrjen e brendshme ne rreth 2.7% te PBB-se. Ky tregues eshte thelbesor per formulimin e PBA-ve dhe percakton strukturen baze te buxhetit, ne te cilen burimet dhe shpenzimet e brendshme realizohen. Tabela 9 paraqet bilancin e te ardhurave dhe shpenzimeve rrjedhoje edhe Tabela 3 e 5 tregon permiresimin e ndjeshem qe eshte arritur, ne reduktimin e deficitit buxhetor. Nga nje tendence rritese ne 1999, deficiti buxhetor eshte zvogeluar nga 12.3% ne 1999 ne 4.6% ne 2003 me nje rritje te lehte te parashikuar per 2004. Financimi i brendshem i deficitit eshte zvogeluar njekohesisht me reduktimin e deficitit. Keto permiresime ne financat publike nenkuptojne qe po behet progres i rendesishem per arritjen e objektivit te stabilitetit fiskal. Qeveria ka arritur nje bilanc paresor pozitiv (te ardhura te brendshme minus shpenzime jo per interesa te brendshme) qe prej 2001. Keto zhvillime e kane zhvendosur Shqiperine drejt niveleve te deficitit te treguara nga shtetet fqinje me performance me te mire ashtu siç paraqitet ne Tabelen 10. Niveli i deficitit buxhetor ne tabelen 10 dhe niveli i tij arritur ne fund te vitit 2003 dhe nivelit te pritshem per periudhen afatmesem jane tregues pozitiv te ruajtjes se qendrueshmerise fiskale. Niveli i deficitit buxhetor ne fund te vitit 2007 parashikohet ne 3.7% te PBB-se.

Tabela 9 Deficiti Qeveritar ne perqindje te PBB-se 1997 - 2004

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Pritsh 2004
Deficiti	-13.6	-11.7	-12.3	-7.3	-6.6	-5.6	-4.6	-5.1
Financimi	13.7	11.7	12.3	7.3	6.6	5.6	4.6	5.1
I Brendshem	11.7	6.7	5.9	5.1	4.6	3.2	3.2	4.1
Te ardhura nga privatizimi	0.3	0.0	0.2	1.7	2.1	0.1	0.1	2.2
Huamarrje neto	11.4	6.7	5.7	3.4	2.6	3.1	3.1	1.9
I Jashtem	2.0	5.0	6.4	2.3	2.0	2.4	1.3	1.1
Zhvillim (bruto)	2.3	3.3	3.6	1.2	1.5	2.2	1.4	1.3
Mbeshtetje buxhetore, etj.	0.0	2.0	2.9	1.3	0.6	0.6	0.2	0.2
Ripagesat	-0.3	-0.3	-0.2	-0.2	-0.1	-0.4	-0.3	-0.5
Treguesit kryesore	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Deficiti I financuar nga brenda	11.7	6.7	5.9	5.1	4.6	3.2	3.2	4.1
Te ardhura te brendshme - Shpenz. te brend.	-11.3	-8.4	-8.7	-6.1	-5.1	-3.4	-3.1	-3.8
Bilanci I pergjithshem	-13.7	-11.7	-12.3	-9.2	-8.3	-6.2	-4.9	-5.5
Bilanci paresor	-5.5	0.3	-1.3	-0.5	-1.2	0.2	0.9	-0.2

Tabela 10 Defiçiti ne perqindje te PBB-se: Krahasime Nderkombetare 1999-2000

	Shqiperi	B&H	Bullgaria	Kroacia	Rep. Ceke	Hungaria	Maqedonia	Polonia	Rumania	Rep. Slovake	Slovenia
Deficiti	-10.4	-18.4	-0.2	-5.4	-1.6	-4.0	-1.8	-2.3	-2.9	-2.8	-0.6

Burimi: Llogaritur nga Tabelat 4 dhe 6

D. ZHVILLIMET E QEVERISJES VENDORE

41. Miratimi i paketes ligjore per decentralizimin fiskal bashke me transferten e pakushtezuar te buxhetit te shtetit per pushtetin vendor eshte nje hap i rendesishem ne zbatimin e Strategjise Kombetare per Decentralizimin dhe te Ligjit per Organizimin dhe Funksonimin e Qeverisjes Vendore. Nje aspekt kyç i kesaj reforme eshte autoriteti qe i eshte dhene bashkive dhe komunave ne fleksibilitetin e vendosjes se niveleve te taksave brenda nje intervali te caktuar, gje e cila rrit autonomine vendore ne marrjen e vendimeve lidhur me taksat dhe tarifat vendore dhe pergjegjshmerine e tyre perpara komunitetit. Impakti i paketes fiskale mbi nivelin dhe perberjen e te ardhurave te gjeneruara nga burime te brendshme vendore ka qene impresionues. Rritja e te ardhurave te pushtetit vendor gjate vitit 2003 mbeshtet impaktin pozitiv te paketes fiskale.

42. Megjithate, duke filluar qe nga viti 2005, nje numer funksionesh dhe kompetencash te rendesishme do te transferohen ne pushtetin vendor. Ketu permendem funksionet e veta per transferimin e sistemeve te ujesjellsave dhe funksionet e perbashketa ne fushen e arsimit parauniversitar, te sherbimit paresor shendetesor dhe te perkrahjes sociale. Vendimet qe do te merren per procesin e decentralizimit fiskal ne vitin 2004, me nje impakt qe fillon ne Buxhetin e Shtetit te vitit 2005 rezultojne si vendimet me te rendesishme qe nga viti 2000 kur eshte miratuar legjislacioni baze per qeverisjen vendore.

Te ardhurat e veta

43. Taksa Vendore mbi Biznesin e Vogel (TVBV): Mekanizmat per mbledhjen e kesaj takse jane percaktuar ne ligjin nr.8982, date 12.12.2002. Sipas nenit 4 te ketij ligji, Deget e Tatimeve te rretheve jane percaktuar si agjente tatimor per dy vitet e para te zbatimit te takses vendore mbi biznesin e vogel (2003 dhe 2004). Ligji nuk percakton se çfare duhet bere ne vitin 2005. Opsionet per caktimin e agjentit tatimor per vitin 2005 dhe per vitet ne vazhdim perfshijne:

- Zgjatjen e afatit te Deges se Tatimeve te Rrethit si agjente tatimor per TVBV-ve per vitin 2005 dhe, ne fund te fundit, per vitet ne vazhdim,
- Zgjedhjen e disa bashkive/komunave (apo te gjithë bashkive dhe komunave ne nje rreth) si njesi pilote per transferimin e administrimit te TVBV-se ne vitin 2005, nderkohe qe Deget e Tatimeve te Rretheve vazhdojne ta mbledhin taksen per njesite e tjera vendore.

44. Tatimi i Thjeshtuar mbi Fitimin: TTHF eshte percaktuar si takse qendrore dhe te gjitha te ardhurat nga kjo takse i transferohen (ndahen) ne organet e pushtetit vendor nga gjenerohet kjo takse. TTHF perben rreth dy te tretat e te ardhurave ne total te kombinimit ndermjet TVBV-TTHF. Gjate kesaj periudhe qeveria ne bashkpunim me organet perfaqesuese te pushtetit vendor do te shqyrtoje te gjitha hapsirat dhe mundesite qe do te cojne rritjen e efikasitetit te administrimit

te kesaj takse. Lidhur me rritjen e efikasitetit te adminstrimit te Takses se Biznesit te Vogel dhe Tatimit te Thjeshtesuar te Fitimit, eshte e domosdoshme forcimi i bashkepunimit midis strukturave te degeve te tatimeve ne rrethe dhe organeve tatimore ne pushtetin vendor.

45. Taksa e Regjistrimit te Pervitshem te Mjeteve te Transportit Rrugor (TRPMTR)⁶ dhe Taksa mbi Kalimin e te Drejtes se Pronesise per Pasurite e Paluajtshme (TKDPPP)⁷: Ne vitin 2003, te ardhurat nga Taksa e Regjistrimit te Pervitshem te Mjeteve te Transportit Rrugor te mbledhura nga Drejtoria e Pergjithshme e Sherbimeve te Transportit Rrugor (DPSHTRR) arriti shumen 531 milion lek, nga te cilat perafersisht 464 milion lek u shperndane per bashkite dhe komunat e vecanta, sipas vendit te mbledhjes⁸. Gjate pese muajve te pare te vitit 2004, kjo shifer eshte 424 milion lek.

46. Te Ardhura te Tjera nga Taksat Vendore: Ne vitin 2003, mbledhjet faktike nga taksat dhe tarifate vendore si Taksa mbi Ndertesat, Taksa mbi Token Bujqesore, Taksa e Ndikimit ne Infrastrukture nga Ndertimet e Reja, etj. treguan nje tendence pozitive.

47. Taksa mbi Token Bujqesore eshte aplikuar me gjeresisht ne rajone te caktuara te vendit ku ka me pak probleme lidhur me pronesine e tokes. Pra, ne te ardhmen, mund te pritet rritje e shtrirjes dhe e te ardhurave te kesaj takse.

48. Megjithese ka pasur nje permiresim te mbledhjes se Takses mbi Ndertesat, kjo eshte fokusuar me se shumti ne ndertesat tregtare dhe industriale me teper se sa mbi ndertesat per banim. Per te ngritur nje baze takse te efektshme, bashkite dhe komunat do te kene nevojte per bashkepunim me te mire me Zyrat e Regjistrimit te Pasurive te Paluajtshme, te cilat nuk jane treguar te gatshme per te vene ne dispozicion informacionin e nevojshem, megjithese kjo u kerkohet me ligj⁹.

49. Megjithate, ne aspektin afatmesem, te ardhurat nga taksat mbi pasurine (si edhe nga taksa mbi biznesin e vogel) do te kufizohen nga faktoret e meposhtem:

- Kategorite e ndryshme rajonale per nivelet e ketyre taksave, e kufizon mundesine e rritjes se te ardhurave nga kjo takse, per te gjitha bashkite, si edhe per te gjitha komunat me perjashtim te Tiranes dhe Duresit.
- Nivele relativisht te ulta te takses mbi ndertesat per banim do te kufizojne rritjen potenciale te te ardhurave nga kjo takse.

Ndryshimet legjislative duhen shqyrtuar ne menyre te tille qe te marrin parasysh dhe te korigjojne keto kufizime.

50. Taksa e Ndikimit ne Infrastrukture nga ndertimet e reja eshte me e dukshme ne bashkite e medha (1.8 miliard lek ne vitin 2003, sidoqofte, per kete takse ende ka rezerva qe sjellin rritjen e te ardhurave.

Transferta e Pakushtezuar

⁶ Siç eshte percaktuar ne Nenet 19 dhe 20 te Ligjit Nr. 8982

⁷ Siç eshte percaktuar ne Nenet 17 dhe 18 te Ligjit Nr. 8982

⁸ 20% e te ardhurave nga regjistrimi i mjeteve te transportit dhe 50% e gjobave mbahen nga DPSHTRR si agent tatimor.

⁹ Sipas Nenet 13 te Ligjit Nr. 8982

51. Transferta e Pakushtezuar per njesite e qeverisjes vendore perbehet nga dy komponente: i) shuma e transfertes e cila eshte per t'u shperndare; dhe ii) formula dhe kriteret per alokimin ndermjet bashkive, komunave dhe qarqeve.

52. Shuma baze e transfertes pergjithesisht ka ndjekur rritjen e buxhetit te pergjithshem. Axhustime specifike jane bere mbi baze vjetore, mbeshtetur ne ndryshimet tek financimet apo funksionet e qeverisjes vendore. Keshtu, ne vitin 2003, shuma e parashikuar per Taksen mbi Biznesin e Vogel, Tatimin e Thjeshtuar mbi Fitimin, Taksen e Rregjistrimit te Pervitshem te Mjeteve te Transportit Rrugor, dhe per Taksen mbi Kalimin e te Drejtes se Pronesise per Pasurite e Paluajtshme, u hoq nga shuma e transfertes se pakushtezuar dhe u shpernda drejtpersedrejt tek bashkite dhe komunat e origjines se ketyre taksave. Ne vitin 2004, shuma per ruajtjen dhe mirembajtjen e qendrave dhe poliklinikave te sherbimit paresor shendetesor u hoq dhe u alokua nga Ministria e Shendetesise si transferte e kushtezuar.

Tabela 11. Transferta e Pakushtezuar – Shperndarja e Shumes ne Total 2002-2004

	<i>milion leke</i>		
	2002	2003	2004
Shuma ne Total e Transfertes se Pakushtezuar	9.00	6.30	6.28
Shperndare per Bashkite / Komunat	7.15	4.64	5.12
Shperndare per Qarqet	0.95	1.02	0.91
Kompensimi	1.40	0.64	0.19
(perqindja shumes ne total)	15%	10%	3%

53. Me transferimin ne vitin 2003 te kater taksave te permendura me siper drejtpersedrejt tek bashkite dhe komunat sipas vendit te mbledhjes, ne formule u shtua nje element shtese ekualizues per te siguruar qe ato njesi te qeverisjes vendore me kapacitet fiskal objektivisht me te vogel do te vazhdonin te merrnin financim te mjaftueshem. Duke pasur parasysh informacionin mbi mbledhjen faktike te Takses Vendore mbi Biznesin e Vogel dhe te Tatimit te Thjeshtuar mbi Fitimin u bene axhustime shtese te koeficienteve per te mundesuar financim dhe ekualizim te mjaftueshem per komunat dhe per bashkite me te vogla dhe me te varfera.

Tabel 12: Transferta e Pakushtezuar: Koeficientet per Bashkite / Komunat 2002-2004

	2002	2003	2004
Shuma Fikse (Pjesa e Barabarte)	3.5%	3.5%	4.0%
Popullsia	62.5%	62.5%	62.5%
Siperfaqja e Komunave	4.0%	4.0%	9.0%
Sherbimet Urbane (pervec Tiranes)	20.5%	20.5%	18.0%
Sherbimet Urbane (Tirana)	9.5%	9.5%	6.5%
Ekualizimi (kapaciteti fiskal)	jo	po	po
Axhustime te metejshme	po	po	po

54. Per vitin 2005, evoluimi i shumes per transferenten e pakushtezuar do te varet nga vendimet lidhur me zbatimin e dokumentave te politikave ne fushat e:

Funksioneve te veta

Investimet

55. Ministrite e linjes kontrollojne financimin e ketyre investimeve nepermjet komunikimeve te drejtperdrejta me njesite e qeverisjes vendore. Volumi i investimeve te tilla eshte domethenes. Keshtu, ne vitin 2003, ato perbenin 16% te shpenzimeve vendore ne total, ose 4.2 miliard lek. Ka disa opsione te cilat duhen shqyrtuar per permiresimin e alokimit dhe sidomos per rritjen e transparences se fondeve te investimeve per funksionet e veta vendore. Keto opsione perfshijne:

- Realizimin e shperndarjes per transferten e kushtezuar me ane te vleresimit te projekt propozimeve ne nje menyre sa me transparente.
- Percaktimin e nje mekanizmi alternativ per alokimin e burimeve perfshire transfertat e investimeve kapitale,
- Analizen e nivelit te transfertes se pakushtezuar dhe, mbeshtetur ne kete analize, alokomin e te gjitha fondeve te investimeve, duke perdorur formulen ekzistuese,
-

Implikimet ne Buxhet te Transferimit te Ndermarrjeve te Ujesjellsit

56. Sektori i ujesjellsit ndikon dukshem si ne mjetet buxhetore ashtu edhe ne standartin e jeteses dhe aftesine paguese te popullsisë. Aktualisht ka dy kerkesa kryesore ne funksion te subvencionimit:

- Subvencioni operativ, shumat e transferuara prane operatorve te ujesjellsit per mbulimin e kostove aktuale operative si dhe detyrimet e akumuluar ndaj KESH-it dhe sigurimeve shoqerore,
- Subvencionet per investime, te nevojshme per financimin e shpenzimeve kapitale per te ruajtur nivelin e furnizimit ose, per ta permiresuar ate.

57. Me vendimet nr.81, date 12.02.2004, nr.173, date 26.03.2004, Keshilli i Ministrave, ka miratuar transferimin e 7 sha dhe 52 sistemeve qe u perkasin 13 sha-ve dhe ndermarrjeve te tjera, ne pronesi te 17 bashkive dhe 12 komunave. Nje analize e shkurter e shumave te marra si subvencione ne vitet e fundit nga ndermarrjet e transferuara tregon se alokimi i subvencioneve nuk eshte uniform dhe ndoshta i pamjaftueshem per te siguruar nje zhvillim te mire te biznesit, Tabela 13. Gjithashtu, niveli i subvencionit (nepermjet çmimit) i shperndare tek kategori te ndryshme te popullsisë ose nuk eshte i nevojshem, ose nuk eshte i mjaftueshem. Nje efekt tjetër i kundert eshte ai qe politika e subvencionimit dhe e tarifës nuk mbeshtesin nje menaxhim te permiresuar dhe nje planifikim strategjik afatgjate.

Tabela 3: Subvencionet e marra nga ndermarrjet e transferuara te ujesjellsit (2002-2004)

	milion leke		
	2002	2003	2004 (6 muaj)
KESH	446,963	740,869	110,780
Sigurimet Shoqerore		35,635	6,240
Subvencionet Operative	113,900	50,109	6,500
Totali per operimin	560,863	826,813	123,320
Investimet	21,014	50,608	31,658

58. Nje konkluzion i pare qe mund te nxirret eshte nevoja per te ndare aktivitetin ekonomik nga funksioni i mbrojtjes sociale dhe krijimin e rregullave te qarta per shperndarjen e asistences (subvencioneve) nga qeveria qendrore. Gjate periudhes ne vazhdim se bashku me organet perfaqesuese te pushtetit vendor do te punohet per hartimin e nje plani veprimi me qellim vendosjen e kriterëve te qarta per ndarjen e fondeve sociale duke synuar rritjen e mases se perfitimit me ane te persosjes se shperndarjes dhe efektivitetit te perdorimit te ketyre fondeve, per ti sherbyer realisht individeve dhe familjeve me te vertete ne nevoje .

Funksionet e perbashketa

59. Komiteti Nderministror per Decentralizimin ne mbledhjen e tij te dates 28.05.2004 ka miratuar dokumentin e politikave per decentralizimin e i) arsimit parauniversitar; ii) sherbimit paresor shendetesor dhe mbrojtjes se shendetit publik; dhe iii) asistencen ekonomike dhe sherbimet sociale. Ndryshimet e bera kane lidhje me:

- Perfshirje me e madhe e njesive te qeverisjes vendore ne zbatimin e investimeve per arsimin parauniversitar dhe per objektet e sherbimit paresor shendetesor;
- Pronesine e objekteve ekzistuese te arsimit parauniversitar dhe te sherbimit paresor shendetesor, megjithese njesite e qeverisjes vendore nuk do te kene asnje kompetence per t'i perdorur ato per ndonje qellim tjetër.

60. Pergjithesisht, Buxheti i Shtetit do te vazhdoje te jete nje burim fondesh per investime, per pagesat e perkrahjes sociale, dhe programe te veçanta punesh publike me qellim uljen e varferise. Pushteti vendor do te mbeshtese plotesimin e nevojave per fonde per sherbimet sociale nga te ardhurat vendore, nderkohe qe Ministria e Pushtetit Vendor dhe Ministria e Punes dhe Ceshtjeve Sociale do t'i paraqese Keshillit Ministrave propozime konkrete qe do te synojne thellimin e decentralizimit mbi keto fonde duke i konsideruar ato si fonde te kushtezuara. Pushteti qendror do te miratoje rregullat, standartet, kriteret e perdorimit te tyre dhe do te monitoroje procesin, ndersa pushteti vendor do te administroje dhe pergjigjet per realizimin e sherbimeve sociale.

61. Arsimi parauniversitar: Ne fushen e arsimit parauniversitar, dokumenti i politikës propozon qe bashkite dhe komunat te marrin kompetencat e meposhtme:

- Mirembajtjen dhe riparimin e objekteve, supervizimin, rinovimin dhe financimin e tyre,
- Realizimin e investimeve,
- Marrjen ne pune dhe largimin nga puna te personelit jo-mesimdhenes dhe financimin e tyre,
- Mbledhjen e te dhenave per sistemin e informacionit te arsimit,
- Pjesmarrjen ne subvencionimin e teksteve shkollore,
- Identifikimin dhe alokimin e bursave per studentet, nepermjet financimit qe do te jepet nepermjet Ministrise se Punes dhe Çeshtjeve Sociale.

Pushteti Qendror ne kete proces do te jete pergjegjes per percaktimin e parimeve, rregulloreve dhe standartet.

62. Njesite e qeverisjes vendore do te vazhdojne te paguajne pagat e arsimitareve nepermjet transfertes se kushtezuar. Duke e konsideruar decentralizimin si nje proces kompleks, te vazhdueshem dhe te kushtezuar, transferimi i pergjegjesive dhe kompetencave duhet te

mbeshtetet ne filozofine e kalimit progresiv, kryesisht nepermjet pilotimit. Rasti i pilotimit te transferimit te pergjegjesise se investimeve ne Bashkine e Tiranes eshte nje shembull konkret i kesaj filozofie. Vleresimi pozitiv i pilotimit te decentralizimit te investimeve ne Bashkine e Tiranes krijon mundesine e shtrirjes se decentralizimit te investimeve ne shkalle vendi. Dokumenti i politikës kerkon forcimin e bashkepunimit midis qeverisjes qendore dhe asaj vendore e sidomos midis Ministrise se Arsimit dhe organeve te pushtetit vendor per transferimin e funksioneve si : mirembajtjen dhe planifikimin per shkollat, transportin e nxenesve dhe mesuesve, ndertimin dhe rehabilitimin e institucioneve shkollore (perfshire edhe pajisjet).

63. Sherbimi Paresor Shendetesor dhe Mbrojtja e Shendetit Publik: Ne fushen e sherbimit paresor shendetesor (SHPSH), dokumenti i politikës propozon qe bashkite dhe komunat duhet te marrin kompetencat e meposhtme:

- Mirembajtjen fizike te ndertesave te ambulancave dhe qendrave shendetesore ne pronesi te njesive te qeverisjes vendore, ne perputhje me standartet e Ministrise se Shendetesise,
- Realizimin e investimeve te percaktuara ne ligjin e buxhetit vjetor si fonde te kushtezuara,
- Marrjen ne pune dhe largimin nga puna te stafit ndihmes (rojet, stafin per mirembajtje dhe per sherbim) per institucionet e SHPSH-se,
- Ruajtjen dhe mirembajtjen e qendrave shendetesore dhe te ambulancave.

64. Pronesia e qendrave shendetesore dhe e ambulancave do te trajtohet se shpejti nga Keshilli i Ministrave, ne perputhje me propozimin e perbashket te Ministrise se Shendetesise dhe Ministrise se Pushtetit Vendor dhe Decentralizimit me qellim transferimin e funksioneve tek njesite e qeverisjes vendore. Financimi per mirembajtjen fizike te tyre furnizimi me pajisje, pritet te behet me transferten e pakushtezuar ne perputhje me standartet e vendosura nga Ministria e Shendetesise. Organet e qeverisjes vendore mund te perdorin te ardhurat e veta per bashkefinancimin e programeve te mbrojtjes se shendetit publik .

65. Asistenca Ekonomike dhe Sherbimet Sociale: Ne fushen e asistences ekonomike dhe te programit te puneve publike, dokumenti i politikës propozon qe bashkite dhe komunat duhet te marrin autoritet te plote per administrimin e ketyre fondeve pasi te ndermerren te gjitha hapat e duhura per te siguruar eficience ne perdorimin e tyre. Per kete, lind nevoja e percaktimit te kriterëve dhe mekanizmave per shperndarjen e kesaj transferte ndermjet njesive te qeverisjes vendore.

66. Administrimi i institucioneve te sherbimeve sociale (azilet, jetimoret) do te behet nje pergjegjesi e qeverisjes vendore ku pronesia e ndertesave te transferohet prane njesise respektive vendore. Bashkite dhe komunat duhet te percaktojne grupet/perfituesit e ketyre sherbimeve. Financimi do te sigurohet nga qeveria qendrore me ane te transfertes se kushtezuar. Qeverisja qendrore do te miratoje rregullat, standartet, kriteret e perforcimit te tyre dhe do te monitoroje procesin.

E. Performanca ne 2003 dhe 2004

67. Tabela 14 paraqet performancën fiskale ne vitet 2003 dhe gjashtemujorin e 2004, i krahasuar me planin e 2004. Karakteristikat kryesore te Tabeles 14 jane:

- Parashikime optimiste te te ardhurave, nderkohe qe disa lloje te te ardhurave tatimore rezultojne me tejkalime.
- TVSH me performance me te ulet se parashikimi, por krahasuar me vitin 2004 shenon permiresime.
- Taksat mbi fitimin dhe akcizat i kaluan parashikimet ne 2003, por nuk kane te njejten performance ne 2004.
- Shpenzimet e buxhetit nen parashikimin, si rezultat i mosrealizimeve ne shpenzimet kapitale, ne menyre te veçante ato me financim te huaj. Shpenzimet korrente te personelit dhe ato te mirembajtjes kontribuan ne performancën e mesiperme te buxhetit ne 2003.
- Pagesat e interesave te brendshme ne 2003, ishin shume me te larta se ato te buxhetuara, por deri tani ne 2004, pagesat e brendshme te interesit kane qene brenda limiteve te buxhetit.
- Transferta te tjera kane qene nen parashikimin ne 2003, por ndryshe paraqitet ne 2004.
- Defiçiti i pergjithshem eshte nen parashikimin, por financimi i tij eshte i lidhur me burimet e huaja. Nderkohe qe huamarrja eshte e limituar nga ligji i buxhetit.

Mobilizimi i te ardhurave dhe shpenzimeve ne 2003

68. Ne buxhetin e vitit 2003, ishin parashikuar te arketoheshin 180.4 miliarde Leke te ardhura. Shpenzimet totale te programuara ne buxhetin e ketij viti ishin 223.4 miliarde Leke, nderkohe qe deficieti i parashikuar me ligj ishte ne kufijte 43 miliarde. Te ardhurat faktike per vitin 2003 rezultuan ne 167.2 miliarde Leke, 13.2 miliarde Leke ose 7.3 perqind me pak se shuma e planifikuar. Shpenzimet totale rezultuan me 22.2 miliarde Leke ose 10 perqind me pak se plani i buxhetit. Defiçiti ne fund te vitit rezultoi ne 10 miliarde Leke me pak se niveli i planifikuar. Deficieti i financiar me burime te huaja rezultoi me 11.7 miliarde me pak se programi, ndersa si pasoje e nje kontrolli te kujdesshem mbi shpenzimet huamarrja e brendshme mbeti ne nivelin e parashikimit.

69. Shkaku kryesor i renies se te ardhurave ishin rezultatet jo te kenaqshme ne te gjithë zerat e tatimeve me perjashtimet e dukshme te akcizave dhe tatimit mbi fitimin. Kontributet per sigurimet shendetesore ishin mbi objektivat e percaktuara por te ardhurat nga sigurimet shoqerore ishin me te uleta se buxheti. Nderkohe qe mbeshtetja buxhetore ne fund te vitit rezultoi me nje mosrealizim prej 2 miliarde lekesh.

70. Uljet ne shpenzime u kryen ne perputhje me performancën e te ardhurave buxhetore dhe mosrealizimit te financimeve te huaja qe ndikuan ne shpenzimet kapitale. Shpenzimet kapitale me financim te huaj ne fund te vitit rezultuan ne masen 14.8 miliarde Leke ose 53 per qind me pak se shuma e programuar ne buxhetin e shtetit per vitin 2003. Por sidoqofte, shkaku i mosrealizimit te investimeve te financuara me burim te huaj, lidhet me shume me problemet ne pasaktesine ne vleresim sesa mos realizim te disbursimeve apo te projekteve konkrete. Per kete qellim eshte e domosdoshme te sigurohet nje informacion me i mire dhe nje planifikim sa me realist me qellim qe ky ze i buxhetit te jete i krahasueshme me faktin ne fund te vitit. Mbeshtetur ne te dhenat e thesarit, shpenzimet kapitale te financuara nga burimet e brendshme, ne fund te ketij viti rezultuan me 2.9 miliarde Leke ose 13.7 perqind me pak se shuma e programuar. Shpenzimet e

pergjithshme korrente ishin vetem ne nivelin 0.7 perqind ose 1.2 miliarde Leke nen nivelin e planifikuar nderkohe qe shpenzimet operative dhe te mirembajtjes rezultuan 12 perqind me te larta se shuma e buxhetuar, pagesat e interesit te brendshme ishin gjithashtu 17.4 perqind me shume se plani. Por megjithate si pasoje e mosrealizimeve ne kategori te tjera te shpenzimeve, si kosto e interesave te huaja, shpenzimet e personelit dhe subvecionet ne te cilin efekti i pergjithshem i ketyre diferencave rezultoi me 10 miliarde leke me pak shpenzime se sa ishin planifikuar ne buxhetin vjetor.

71. Ne fund te vitit rezultoi qe jo te gjitha ministrite arriten te perdorin burimet financiare te buxhetit te shtetit. Ministria e Shendetesise perdori 97 perqind te buxhetit korrent, nderkohe qe Ministria e Arsimit dhe Shkences ishte ne gjendje te shpenzonte 90 perqind te buxhetit dhe Ministria e Rendit Publik 96 perqind te buxhetit.

Situata per 2004

72. Programi i shpenzimeve per vitin 2004 u aprovua mbeshtetur ne programin e te ardhurave te pergjithshme per 198 miliarde Leke, te ardhurat tatimore 170 miliarde Leke, te ardhurat jo tatimore 20 miliarde Leke dhe grante 6.6 miliarde leke. Huamarrja e huaj parashikohet prej 14 miliarde Leke, borxhi i brendshem 22.6 miliarde Leke dhe te ardhurat nga privatizimi prej 5.7 miliarde Leke. Arritja e objektivit te te ardhurave nga privatizimi eshte nje tregues i rendesishem per performancen buxhetore te vitit 2004. Ne rast mosrealizimi te ketij treguesi del e nevojshme nderhyrje e kondicionuar mbi nivelin e shpenzimeve, kryesisht ne investime, ne sektoret jo prioritare, me qellim ruajtjen e nivelit te huamarrjes se brendshme.

73. Te ardhurat e buxhetit te shtetit dhe defiqiti i parashikuar per 2004, ne krahasim me Programin Buxhetor Afatemesem 2004-2006, jane ne nivele me te ulta. PBA-ja per vitin 2004 parashikon nje rritje ekonomike ne terma reale prej 7 perqind. Gjithashtu, ne raport me rritjen ekonomike te ardhurat buxhetore nga 24.4 perqind ne vitin 2003, do te arrijne ne 24.6 perqind. Te ardhurat e realizuara ne 2003, ne perqindje te PBB arriten ne 22.4 perqind, (pak me te uleta se ne 2002), nderkohe qe buxheti i miratuar per vitin 2004 i redukttoi te ardhurat e parashikuara nga PBA-ja deri ne 24.1 perqind te PBB-se.

74. Persa i perket shpenzimeve, Buxheti per vitin 2004 ka planifikuar 240 miliarde Leke ne shpenzime ne total, nga te cilat 185 miliarde leke jane shpenzime korrente. Ne krahasim me buxhetin e ketij viti, PBA-ja 2004-06 kishte planifikuar te shpenzoheshin rreth 3 miliarde Leke me shume. Ashtu sic paraqitet dhe ne Tabelen 7, buxheti i 2004 parashikon rritjen e shpenzimeve ne sektoret prioritare te SKZHES si ne shendetesi e arsim ne raport me PBB-ne, krahasuar me shpenzimet aktuale ne 2003.

75. Rezultatet e deritanishme tregojne per nje situatë buxhetore ne pergjithesi nen kontroll. Shpenzimet kapitale me financim te huaj kane pasur nje performace te dobet pergjithesisht, por kjo lidhet me te njejtat arsye te permendura me siper. Shpenzimet korrente ne total jane nen planin, ku shpenzimet e personelit rezultojne me nje tejkallim te vogel te planit. Kategorite e shpenzimeve te cilat rezultojne me nje tejkallim te lehte jane: pagat, subvecionet, shpenzimet per sigurimet shoqerore dhe transferta tek pushteti vendor. Tatimi mbi vleren e shtuar, tatimi mbi biznesin e vogel dhe taksa e sapo prezantuar mbi automjetet rezultojne mbi planin.

Tabela 14 Performanca Fiskale ne 2003 dhe pesemujori 2004

	Fakti 2003 (Lek m)	Buxheti 2003 (Lek m)	Fakti si % e buxhetit	Fakti ne fund Korrik 2004 (Lek m)	"Plan" ne fund Korrik 2004 (Lek m)	Fakti si % e Planit 2004	Buxheti 2004 (Lek m)
TOTALI I TE ARDHURAVE	167,226	180,410	92.7	116,076	126,831	91.5	198,051
Grante nga Jashte	2,617	4,644	56.4	833	3,817	21.8	6,622
Totali I te ardhurave tatimore	145,390	153,887	94.5	105,558	109,624	96.3	170,623
Taksa kombetare dhe doganat	108,778	115,174	94.4	78,097	79,408	98.3	125,591
TVSH dhe taksa mbi xhiron	50,625	54,284	93.3	36,243	35,521	102.0	57,147
Tatim fitimi	13,147	13,001	101.1	10,523	10,151	103.7	15,200
Akciza	12,258	11,599	105.7	9,919	10,213	97.1	16,232
Tatimi mbi te ardhurat personale	6,414	7,435	86.3	4,112	5,086	80.9	8,162
Taksa kombetare dhe te tjera	12,480	14,182	88.0	7,201	8,233	87.5	12,550
Tarifa doganore	13,854	14,673	94.4	8,636	9,054	95.4	14,700
Takse mbi qarkullimin e automjeteve				1,461	1,150	127.1	1,600
Te ardhura nga taksat e qeveri. Vend.	7,924	8,054	98.4	6,648	8,088	82.2	11,344
Tatimi mbi biznesin e vogel	2,944	3,054	96.4	646	940	68.7	4,044
Taksa te tjera vendore	4,980	5,000	99.6	6,002	7,148	84.0	7,300
Fondi I sigurimeve shoqerore	28,688	30,659	93.6	20,813	22,128	94.1	33,688
Sigurimi shoqeror	26,134	28,200	92.7	19,016	20,295	93.7	30,888
Sigurimi shendetesor	2,554	2,459	103.9	1,797	1,833	98.0	2,800
Te ardhura jotatimore	19,219	21,879	87.8	9,685	13,390	72.3	20,806
Transferata e fitimit nga BSH	8,852	10,000	88.5	3,056	4,700	65.0	7,500
Te ardhurat nga Institucionet Buxhetore	6,095	7,800	78.1	5,031	5,990	84.0	9,006
Te tjera	4,272	4,079	104.7	1,599	2,700	59.2	4,300
TOTALI I SHPENZIMEVE	201,152	223,420	90.0	131,441	144,777	90.8	240,360
Shpenzime korente	169,680	168,453	100.7	114,359	115,693	98.8	185,744
Shpenzime personeli	44,738	46,340	96.5	30,333	30,509	99.4	51,052
Paga	35,741	35,659	100.2	23,999	23,815	100.8	40,090
Kontributet e sigurimeve shoqerore	8,997	9,966	90.3	6,334	6,590	96.1	10,638
Rezerve		715					324
Interesat	29,823	27,050	110.3	20,288	21,410	94.8	31,082
Te brendshme	28,174	23,997	117.4	19,158	19,750	97.0	28,650
Te jashtme	1,649	3,053	54.0	1,130	1,660	68.1	2,432
Operacionale dhe Mirembajtje	22,156	19,770	112.1	14,164	13,671	103.6	22,286
Subvencione	5,112	6,250	81.8	2,785	1,912	145.7	4,165
Pagesa te fondit shoqeror	44,785	45,032	99.5	32,179	31,829	101.1	49,503
Sigurimi Shoqeror	40,419	40,473	99.9	28,444	28,507	99.8	44,353
Sigurimi shendetesor	4,366	4,559	95.8	3,735	3,322	112.4	5,150
Shpenzime te Qeverise Vendore	14,243	14,354	99.2	8,746	10,269	85.2	17,621
Transferata te Mbrojtjes Sociale	8,823	9,657	91.4	5,864	6,093	96.2	10,035
Asistenca Sociale	7,824	8,180	95.6	5,199	5,288	98.3	8,435
Perfitime te sherbimit te pun. Komb.	999	1,477	67.6	665	805	82.6	1,300
Kompensimi energjise							300
Fondi Rezerve		5,800			1,600		6,100
Shpenzime kapitale	31,472	49,167	64.0	17,083	27,484	62.2	48,516
Financim te brendshem	18,305	21,206	86.3	10,928	13,580	80.5	24,925
Financim te jashtem	13,167	27,961	47.1	6,155	13,904	44.3	23,591
DEFICITI	-33,926	-43,010	78.9	-15,365	-17,946	85.6	-42,309
FINANCIMI	33,928	43,011	78.9	15,365	17,946	85.6	42,308
I Brendshem	23,923	21,143	113.1	11,757	11,002	106.9	28,300
Te ardhura nga privatizimi	899	1,077	83.5	7,838	9,698	80.8	5,680
Huamarrje neto	23,024	20,066	114.7	3,919	1,304	300.5	22,620
I jashtem	10,005	21,868	45.8	3,608	6,944	52.0	14,008
Zhvillimi (bruto)	10,550	23,317	45.2	5,145			16,969
Mbeshtetje buxhetore, etj.	1,856	2,596	71.5	309			2,500
Ripagesa	-2,401	-4,045	59.4	-1,846			-5,461
Treguesit Kryesore							
Deficiti I financiar nga brenda	23,923	21,143	113.1	11,757	11,002	106.9	28,300
Te ardh. Brend. - Shpenz. Brendsh.	-23,376	-25,493	91.7	-10,043	-7,859	127.8	-25,340
Bilanci I pergjithshem	-36,543	-47,654	76.7	-16,198	-21,763	74.4	-48,931
Bilanci primar	6,447	1,557	414.1	10,245	13,551	75.6	5,742

76. Ne Qershor 2004, Ministri i Financave prezantoi ndryshime ne ligjin vjetor te buxhetit i cili kishte te bente me shprendarjen e burimeve suplementare te siguruara nga privatizimi i sukseshem i Bankes se Kursimeve. Vlera e shitjes se Bankes se Kursimeve arriti ne 13 miliarde Leke ose 126 milion USD. Ne mirekuptim te plote me Fondin Monetar Nderkombetar gjysma e shume se arketuar nga privatizimi u perdor per te reduktuar borxhin e brendshem, i cili ka nje efekt ne reduktimin e koston se interesave ne 2004, por me shume ne 2005 e vijim. Pjesa tjetere eshte planifikuar te perdoret per projektet ne kater sektore prioritare te percaktuar ne SKZHES me nje vlere prej 6.1 miliard leke duke rritur shpenzimet kapitale me financime te brendshme nga 24,925 milion Leke ne 31,075 milion Leke Rritja e deficitit te pergjithshem buxhetor nga 42,308 milion Leke ne 48,808 milion Leke ose 5.9 perqind e PBB-se ka si burim financimi rritjen e te ardhurave nga privatizimi nga 5,680 milion Leke (0.7 perqind e PBB-se) ne 18,680 milion Leke (2.3 perqind e PBB-se), nderkohe qe huamarrja bie nga 22,620 milione leke ose 2.7% te PBB-se ne 16,120 milion Leke ose 2.0 perqind e PBB-se.

F. Parashikimet per 2005-07 dhe Mobilizimi i te Ardhurave per Shpenzimet Publike

77. Politikat makroekonomike te Qeverise per periudhen 2005-2007 do te kene per qellim te arrijne rritje ekonomike te qendrueshme ne nivelet 6-7 %, inflacion te ulet dhe stabilitet brenda kufijve 2-4%.

78. Rritja vjetore e PBB-se, per periudhen 2005-2007, parashikohet te jene ne nivelin 6-7 perqind. Inflacioni parashikohet te qendroje ne nivelin e paracaktuar nga Banka e Shqiperise prej 2-4 perqind. PBB-ja nominale pritet te rritet me vetem me pak se 10 perqind çdo vit dhe te arrije vleren prej 1.1 triliarde Leke ne 2007.

79. Rezerva e monedhes se huaj do te mbahet ne nivelin 4 deri ne 4.5 muaj, importi dhe defiqiti tregtar parashikohet qe te zvogelohet ne 19.4 perqind e PBB-se deri ne fund te 2007.

Tabela 15 Rritja e Parashikuar Ekonomike 2004-2007

	2004	2005	2006	2007
PBB me cmime korente (mln leke)	835,448	919,700	1,007,000	1,101,000
Rritja reale vjetore e PBB	6.0%	6.0%	6.0%	6.0%
Inflacioni	2-4%	2-4%	2-4%	2-4%
PBB per frym ne lek	263,965	284,913	308,896	334,447

80. Arritja e ketyre objektivave do te shoqerohet edhe nga vazhdimi i reformave strukturore, te cilat kane filluar ne vitet e fundit. Per te realizuar keto objektiva per periudhen 2005-2007 parashikohen te ndermeren disa masa.

- Permiresime ne mjedisin per zhvillimin e sektorit privat nepermjet reformes se kuadrit ligjor per te drejtat e pronesise dhe ndermarrja e hapave per uljen e metejshme te koston per biznes te ligjshem duke reduktuar procedurat administrative dhe forcimit te procedurave per eliminimin e korrupsionit dhe evazionit fiskal.

- Rritja e efijence ne bujqesi e, cila eshte penguar pjeserisht dhe nga konsolidimi i pronesise mbi token. Rritja e mekanizimit dhe forcimit te lidhjeve me agro-perpunimin, i cili do te rrise kerkesen per prodhimin primar.
- Shpejtimi i procesit te privatizimit. Pas privatizimit te Bankes se Kursimeve shumica e institucioneve financiare dhe aktiviteti i tyre eshte privatizuar Gjate periudhes 2005-2007, Albtelekom do te pergatitet per privatizim dhe qeveria do ta transferoje interesin e saj drejt INSIG-ut, dy kompanive te sektorit nafte-nxjerrjes, dhe pjesen e shtetit ne dy banka tregtare.
- Permiresime ne infrastrukture, veçanerisht sektoret e ujit te pijshem dhe energjise.
- Vazhdimi i reformave ne spektrin financiar duke zbatuar metodën e pagesave RTGS, krijimi i nje tregu sekondar per bonot e thesarit, dhe krijimi i nje skeme sigurimi per kredite.
- Reforma ne administraten fiskale dhe doganore, realizohet duke permiresuar sherbimin ndaj taksapaguesve, duke rritur transparencën, duke thjeshtezuar procedurat administrative dhe duke kompjuterizuar sistemin tatimor. Kjo do te shoqerohet dhe nga rritja e sektorit “formal” te ekonomise.
- Forcim i vazhdueshem i reformave institucionale dhe strukturore ne administraten publike.
- Orientim i vazhdueshem i shpenzimeve publike drejt sektoreve prioritare te pershkruara ne SKZHES si ne shendetesi dhe arsimi, infrastrukture dhe mbrojtje sociale.

Sektori Monetar

81. Banka e Shqiperise do te vazhdoje te ndjeke nje politike te kujdesshme monetare me qellim mbajtjen e inflacionit ne nivele te uleta, prej 2%-4% ne vit. Rezervat e monedhave te forta do te vazhrojne te mbahen ne nivele te kujdesshme, ekuivalente me 4 muaj importe. Banka e Shqiperise do te vazhdoje te operoje nje politike fleksibel te kurseve te kembimit.

82. Rritja e rendesishme ne kredite e sektorit publik, e cila u realizua gjate 2001 deri ne 2003 pritet qe te mbahet ne 2004 dhe te vazhdoje ne PBA-ne e periudhes se ardhshme. Kjo shtate mbron rregjimin e politikës pro sektorit privat e cila eshte adoptuar me zbatimin e reformave strukturore.

Tabela 16 Treguesit e Sektorit Monetar dhe te Jashtem

		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Sektori Monetar								
Rritja ne oferten e parase	%	20.2	5.7	8.7	11.8	9.9
Rritja ne Kredite private/Increase in Private Credit	%	43.1	32.1	26.3	31.3	35.5
Shpejtesia e qarkullimit	No.	1.5	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7	1.7
Norma e interesit (BTH 3 mujore)	%	8.0%	11.2%	7.3%
Sektori I Jashtem								
Bilanci tregtar	US\$ million	-1,027	-1,155	-1,336	-1,602	-1,746	-1,870	-2,018
	% e PBB	24.2	23.9	21.8	20.4	20.2	19.7	19.4
Llogaria korente - perjashtuar transfertat zyrtare	US\$ million	-263	-435	-467	-593	-635	-672	685
	% e PBB	-6.2	-9.0	-7.6	-7.5	-7.3	-7.1	-6.6
Rezerva ne monedhe te huaj	US\$ million	754	860	1,026	1,132	1,227	1,296	1,384
	muaj importe	4.3	4.3	4.7	4.4	4.4	4.3	4.2
Transfertat zyrtare	US\$ million	126	121	157	1162	184	213	221
	% e PBB	3.0	2.5	2.6	2.1	2.1	2.2	2.2

Sektori Fiskal

83. Rritja e fuqishme ekonomike do te lehtësoje konsolidimin e metejshem fiskal dhe Qeveria, e cila do te vazhdoje te zbatoje nje politike te kujdesshme fiskale te bazuar ne masa qe sigurojne rritjen e te ardhurave nga taksat, do te permiresoje manaxhimin e shpenzimeve duke ndikuar per rrjedhoje edhe ne reduktimin e metejshem te deficitit buxhetor dhe permiresimin e manaxhimit te shpenzimeve.

84. Nje objektiv kryesor i PBA-se eshte permiresimi i parashikimit sa me real i te ardhurave, keshtu qe qeveria mund te planifikojë shpenzimet e metejshme me besueshmeri me te madhe.

85. Burimet per te financuar shpenzimet publike ne periudhen 2005-07 do te vijne kryesisht nga te ardhurat e buxhetit te shtetit, te ardhurat tatimore e jo tatimore dhe nga borxhi publik (huamarrja e brendshme dhe e huaj).

Te ardhurat e parashikuara per 2005-2007*Te ardhurat totale*

86. Ne PBA-n e vitit te kaluar ishte projektuar nje rritje graduale por e qendrueshme ne mbledhjen e te ardhurave per 2005 dhe 2006, me nje rritje ne arketimet si perqindje e PBB-se, prej 0.4 perqind dhe 0.3 perqind respektivisht. PBA-ja e ketij viti eshte hartuar ne baze te parashikimit te te ardhurave, te cilat do te rriten ne perqindje te PBB-se, me normen me pak se parashikimi ne PBA-ne e vitit te kaluar. Te ardhurat parashikohet ne 2005 te jene 22.63 e PBB-se, 22.80 perqind ne 2006, dhe 23.09 perqind ne 2007. Tabelat 17 dhe 18 paraqesin parashikimet e te ardhurave per 2005, 2006 dhe 2007 ne milione Leke dhe si perqindje e PBB-se.

Tabela 17 Parashikimet e te Ardhurave 2005 – 2007 (Milione Leke)

	Fakti 2003	Buxheti I rishikuar 2004	Parashikimi 2005	Parashikimi 2006	Parashikimi 2007
TOTALI I TE ARDHURAVE	167,226	186,437	207,638	229,634	254,225
Grantet	2,617	3,000	3,598	5,717	6,207
Buxhetore			650	691	691
Projekte			2,948	5,026	5,516
Totali I te ardhurave tatimore	145,390	166,559	186,626	205,287	228,052
Taksa kombetare dhe doganore	108,778	122,506	137,647	151,863	168,644
TVSH	50,625	57,269	63,907	71,189	79,497
Tatim fitimi	13,147	15,139	16,491	18,255	20,251
Akciza	12,258	15,500	17,879	19,859	21,724
Tatimi mbi te ardhurat personale	6,414	7,365	8,200	8,760	9,570
Taksa kombetare dhe te tjera	12,480	13,064	15,576	17,244	19,009
Tarifa doganore	13,854	14,169	15,594	16,557	18,594
Te ardh. Tatimore te Qev. Vendore	7,924	11,159	12,109	12,326	13,564
Tatimi mbi biznesin e vogel	2,944	4,500	4,780	4,682	5,120
Takse pronesia dhe taksa vendore	4,980	6,409	6,829	7,073	7,844
Takse mbi token bujqesore		250	500	570	600
Kontributet ne fondin e sigurimeve	28,688	32,894	36,870	41,098	45,844
Sigurime shoqerore	26,134	30,094	33,790	37,957	42,515
Sigurime shendetesore	2,554	2,800	3,080	3,141	3,329
Te ardhura jotatimore	19,219	16,878	17,414	18,630	19,966
Transferta e fitimit nga BSH	8,852	5,000	5,000	5,000	5,000
Te ardhura te Institucioneve Buxhetore	6,095	8,378	9,907	10,897	11,987
Te tjera	4,272.00	3,500	2,507	2,733.00	2,979.00

87. Eshte e rendesishme te vihete ne dukje se te ardhurat ne terma nominale nuk kane rene, megjithese ne perqindje te PBB-se ato kane nje renie te lehte. Evidenca nga Tabela 14 tregon se te ardhurat e planifikuara kane pasur performace te ulet dhe me te vertete deri ne fund te Maj 2004 te ardhurat faktike jane me poshte se niveli i parashikuar. Duke supozuar se te ardhurat aktuale do te kene nje performace te ulet ne nivelin e 6 perqind, do te ndikoje ne totalin e te ardhurave nga taksat me 19.9 perqind te PBB-se krahasuar me 20.74 perqind qe parashikohet ne buxhet. Ne kete baze PBA-ja e 2005-2007, parashikon nje rritje te te ardhurave totale nga taksat si perqindje e PBB-se, krahasuar me parashikimin e realizimit te vitit 2004. Ashtu sic u vu re me siper, nje objektiv tjetër kryesor i PBA-se eshte permiresimi i parashikueshmerise te burimeve te disponueshme, ne menyre qe qeveria te planifikoje shpenzimet e ardhshme me qartesi me te madhe. Krahasimi me 2003 eshte me domethenes ne kete aspekt. Kjo tregon nje rritje te qendrueshme ne raportin e te ardhurave kundrejt PBB-se ne periudhen per te cilen parashikohet duke perjashtuar vetem te ardhurat jo tatimore.

Tabela 18 Parashikimet e te Ardhurave 2004 – 2007 (si perqindje e PBB-se)

	Fakti 2003	Buxheti I rishikuar 2004	Parashikimi 2005	Parashikimi 2006	Parashikimi 2007
TOTALI I TE ARDHURAVE	22.45	22.32	22.63	22.80	23.09
Grantet	0.35	0.36	0.39	0.57	0.56
Buxhetore			0.07	0.07	0.06
Projekte			0.32	0.50	0.50
Totali I te ardhurave tatimore	19.52	19.94	20.34	20.39	20.71
Taksa kombetare dhe doganore	14.60	14.66	15.00	15.08	15.32
TVSH	6.80	6.85	6.96	7.07	7.22
Tatim fitimi	1.76	1.81	1.80	1.81	1.84
Akciza	1.65	1.86	1.95	1.97	1.97
Tatimi mbi te ardhurat personale	0.86	0.88	0.89	0.87	0.87
Taksa kombetare dhe te tjera	1.68	1.56	1.70	1.71	1.73
Tarifa doganore	1.86	1.70	1.70	1.64	1.69
Te ardh. Tatimore te Qev. Vendore	1.06	1.34	1.32	1.22	1.23
Tatimi mbi biznesin e vogel	0.40	0.54	0.52	0.46	0.47
Takse pronesia dhe taksa vendore	0.67	0.77	0.74	0.70	0.71
Takse mbi token bujqesore		0.03	0.05	0.06	0.05
Kontributet ne fondin e sigurimeve	3.85	3.94	4.02	4.08	4.16
Sigurime shoqerore	3.51	3.60	3.68	3.77	3.86
Sigurime shendetesore	0.34	0.34	0.34	0.31	0.30
Te ardhura jotatimore	2.58	2.02	1.90	1.85	1.81
Transferta e fitimit nga BSH	1.19	0.60	0.54	0.50	0.45
Te ardhura te Institucioneve Buxhetore	0.82	1.00	1.08	1.08	1.09
Te tjera	0.57	0.42	0.27	0.27	0.27

88. Ky seksion pershkruan supozimet baze, mbi masat administrative dhe politikat e caktuara qe do te ndermerren per realizimin e parashikimeve per secilin perberes te te ardhurave.

Grantet

89. Shifrat reflektojnë marreveshjet që Qeveria ka bërë me donatorët dhe diskutimet që po realizohen, mbi mbështetjen gjatë periudhës 2005-2007. Grantet parashikohen që të zvogelohen si në terma absolute dhe si përqindje e PBB-se në krahasim me shifrat e buxhetit për 2004 dhe ky është një nga faktorët kryesor në rënien e të ardhurave në raport me PBB

Te ardhurat tatimore

90. Parashikimet janë realizuar duke përdorur modelin makroekonomik të Ministrisë së Financave, duke analizuar faktorë të ndryshëm që kanë ndikim në rritjen e të ardhurave buxhetore, sidomos politika të kujdeshme fiskale dhe përmirësime administrative

Tatimi mbi vlerën e shtuar

91. TVSH parashikohet të rritet si përqindje e PBB-se nga 6.85 dhe 6.96 përqind në 2004 dhe 2005 deri në 7.07 përqind në 2006, dhe 7.22 përqind në 2007. Do të vazhdojnë përpjekjet për përmirësime të vazhdueshme administrative dhe për zgjerimin e bazës së TVSH-se, veçanërisht përmirësimi i administrimit të sistemit të përjashtimeve me qëllim rritjen e efektivitetit të politikave të aplikuara dhe kufizimin e evazionit. Te ardhurat e parashikuara nga TVSH-ja janë me të uleta në 2005 dhe me të larta në 2006 krahasuar me parashikimet e PBA-se së vitit të kaluar për 2005 dhe 2006. Kjo reflekton pritjet aktuale si në bazën e taksës dhe në përfitimet administrative.

Tatimi mbi fitimin

92. Tatimi mbi fitimin pritet që të rritet si pjesë e PBB-se gjatë periudhës 2005-2007 nga 1.79 përqind në 1.84 përqind të PBB-se. Gjatë kësaj periudhe do të tentohet që të kombinohen politikat e tatimit të fitimit me prioritet për përmirësimin e administrimit dhe zgjerimit të bazës të tatueshme.

93. Parashikimet si për 2005 dhe 2006 janë me të uleta se në parashikimin e PBA-se të vitit të kaluar për 2005 dhe 2006 e cila reflekton ndryshime të bera të bazuara në eksperiencën e mbledhjes së taksave në 2004.

Akciza

94. Do të ketë ndryshime në rregjimin e akcizave për të reflektuar detyrimet ndaj konventave ndërkombëtare si dhe ndryshimet në normat e disa produkteve të cilat kanë akciza. Duke qenë se disa produkte të cilat i nënshtrohen akcizave janë të importuara, kursi i kembimit është gjithashtu një element i rëndësishëm. Impakti i këtyre është shprehur dhe në parashikime të cilat tregojnë se akciat rriten si përqindje e PBB-se në 2005 dhe zvogelohen lehtësisht në 2006 dhe 2007.

95. Krahasuar me PBA-në e 2004-06, akcizat janë me të larta si në terma nominale ashtu dhe si përqindje të PBB-se.

Tatimi mbi të ardhurat personale

96. Gjatë periudhës 2005-07 do të vazhdojnë përmirësimet në politiken e tatimit mbi të ardhurat personale si në drejtim të fushës së veprimt, uljes së ngarkesës tatimore për grup tatimpaguesish

per edhe permiresime qe reduktojn evazionin dhe sjellin permiresimin e proçedurave administrative. Parashikimet reflektojne ndryshimet pozitive te cilat priten te realizohen duke filluar nga ky vit nepermjet realizimit te pageses se rrogave, nepermjet sistemit bankar.

Taksat Nacionale dhe te tjera

97. Taksat kombetare mbulojne nje varietet taksash dhe tarifash (si taksat per hyrjen dhe daljen nga aeroporti, taksat e hotelit, ligencat, dhe tarifate mbi pulle, lojra fatit). Taksa per Qarkullimin e Automjeteve e cila u prezantua ne 2004 perfshihet ne te tjera. Mbledhja e taksave kombetare dhe te tjerave parashikohet te rritet si perqindje e PBB-se nga 1.7 perqind ne 2005 ne 1.71 perqind ne 2006 dhe 1.73 perqind ne 2007. Keto jane me te larta se vlerat aktuale ne 2004 duke qene se performanca e buxhetit per keto taksa ka qene e ulet. Parashikimet reflektojne perfitimet e realizuara nga permiresimi i administrimit.

98. Totali i parashikimeve tregon rritje nga PBA-ja e vitit te kaluar per 2005 dhe 2006 e cila reflekton ndryshime ne perberje si dhe ne perfitimet nga administrimi i mire.

Tarifate Doganore

Tarifate doganore reflektojne ndikimin e ndryshimeve ne politike, si rezultat i anetaresise ne OBT dhe axhenden e gjere per liberalizimin e tregtise, e cila i ka reduktuar tarifate mesatare te aplikuara mbi totalin e importeve. Tarifate doganore jane gjithashtu te ndikuara nga ndryshimet ne kurset e kembimit te cilat mund te jene negative, duke pasur parasysh faktin qe leku po mbivleresohet. Duke patur ne konsiderate faktoret e mesiperme si dhe permiresimet ne administraten doganore, niveli i te ardhurave doganore ne perqindje te PBB per periudhen trevjecare do te rezultojte me ulje. Vlersimet e PBA 2005-2007 jane me te uleta se parashikimi ne PBA-ne e vitit te kaluar, ne kete rast kursi i kembimit ka gjeneruar pjesen me te madhe te diferences.

Te ardhurat e Qeverise Vendore

99. Te ardhurat e Qeverise Vendore perfshijne: tatimin mbi biznesin e vogel, dhe nje teresi taksash te vogla dhe tarifate si dhe pagesa ashtu si paraqitet dhe ne Kutine mbi Qeverine Vendore me siper.

100. Politika per Tatimin mbi biznesin e vogel nuk parashikohet, qe te kete ndryshime gjate periudhes 2005-2007 dhe niveli i te ardhurave parashikohet te jete me i larte se ne 2003, ne raport me PBB-ne. Parashikimi per kete takse eshte lehtesisht me i vogel, krahasuar me PBA-ne e vitit te kaluar.

101. Per qellime parashikimi te gjitha te ardhurat e tjera te Qeverise Vendore, pervec takses mbi token bujqesore, jane mbledhur se bashku. Te ardhurat e Qeverisjes Vendore, parashikohen te rriten ne te njejten linje me PBB-ne nominale por parashikimi do te jete me i ulet se PBA-ja e vitit te kaluar.

Kontributet e Fondit Social

102. Kontributet e Fondit Social jane llogaritur mbi pagat bruto si te punedhenesve ashtu dhe te punemarresve. Mbledhja e ketyre kontributeve do te realizohet nga Njesia e Madhe e Taksapaguesve e cila duhet te permiresoje te ardhurat.

Sigurimet Shoqerore

103. Kontributet e Sigurimeve Shoqerore tregojne nje rritje vjetore si perqindje e PBB-se qe nga 2003 nga 3.51 perqind ne 3.86 perqind te PBB-se ne 2007. Keto jane nen vlerat nominale te parashikuara ne PBA-ne e vitit te kaluar dhe tregojne nje pjese me te vogel te PBB-se.

Sigurimi Shendetesor

104. Kontributet Shendetesore parashikohet qe te zvogelohen si perqindje e PBB-se nga 0.34 perqind e PBB-se gjate periudhes 2003- 2005 ne 0.30 perqind e PBA-se ne vitet 2006 dhe 2007.

Banka e Shqiperise

105. Parashikimet per dividente nga Banka e Shqiperise jane siguruar drejtperdrejt nga ky institucion qe reflekton politikat fleksibel te ketij insitucioni. Renia e fitimit te Bankes se Shqiperise gjate viteve te fundit reflekton uljen e normes se interesit ne treg me nje ndikim pozitiv ne koston e borxhit si dhe kreditimin e ekonomise.

Te ardhurat e Institucioneve Buxhetore

106. Keto parashikohet qe te rriten ne te njejten linje me PBB-ne nominale.

Te tjera

107. Privatizmi i kompanive shtetore e vecanerisht privatizimi i Bankes se Kursimeve, ndikon direkt ne dividendin e perfituar nga ndermarrjet me kapital shtetor. Parashikimi i pjeses se mbetur eshte bazuar ne ecurine e PBB.

Defiçiti i Buxhetit dhe Financimi 2005 – 2007

108. Qeveria eshte e angazhuar per te siguruar stabilitet fiskal. Kjo kerkon mbajtjen e defiçitit buxhetor dhe borxhit publik brenda limiteve te percaktuara, ne perputhje me rritjen e qendrushme ekonomike. Ne menyre qe te forcohet stabiliteti fiskal. Qeveria synon te reduktojë defiçitin buxhetor gradualisht, gjate tre viteve ne vazhdim. Defiçiti i pergjithshem parashikohet te ulet nga 4.6 perqind e PBB-se ne 2003 ne 3.7 perqind te PBB-se ne 2007.

109. Tabela 19 dhe Tabela 20, paraqet defiçitin dhe financimin e tij, per PBA-ne e 2005 deri ne 2007. Defiçiti buxhetor financohet nga huamarrja e brendshme, te ardhurat nga privatizimi si dhe nga huaja neto dhe grantet qe i ofrohen Shqiperise per zhvillimin. Te ardhurat nga privatizimi parashikohet qe te jene 2 miliarde Leke ne 2005, 1 miliarde Leke ne 2006, 1.1 miliarde Leke ne 2007 . Ato jane me te uleta se parashikimi i PBA-se, i vitit te kaluar, duke reflektuar potencialin per zhveshjen e aktiveve te zoteruara nga Shteti.

110. Duke pasur parasysh parashikimet pozitive nga privatizimi, financimi i defiçitit perqendrohet ne parashikimin e ripagesave te borxhit dhe marrjes se borxheve te reja te huaja per

zhvillimin. Te ardhurat bruto nga huate e huaja per zhvillimin parashikohet qe te rriten nga 1.4 perqind e PBB-se, ne 2003 ne 1.9 perqind e PBB-se ne 2005 dhe 2006 dhe per te rene ne 1.8 perqind ne 2007. Te gjitha keto jane poshte vleres se rishikuar prej 2.1 perqind ne 2004, por sigurisht brenda niveleve te pritshme.

111. Huamarrja e brendshme eshte marre si element balancues per te plotesuar pjesen mbetese te kerkesave per financim. Parashikohet qe ky tregues te bjere nga 3.1 perqind ne 2003, ne 2.7 ne 2005¹⁰, 2.5 perqind ne 2006 dhe ne 2.3 perqind ne 2007. Huamarrja e brendshme ne periudhen 2005 – 2007 parashikohet qe te jete me e larte se 2.0 e PBB-se, ne buxhetin e rishikuar te 2004 ku kishte nje terheqje ne mes te vitit te huase se brendshme nga te ardhurat e siguruara nga shitja e Bankes se Kursimeve. Huamarrja e brendshme ne periudhen 2005 – 2007 eshte brenda objektivit te pergjithshem per manaxhimin e kujdesshem makroekonomik.

112. PBA-ja e vitit te kaluar parashikoi qe deficieti buxhetor deri ne 2006, do te reduktohej ne 4.9 perqind te PBB-se nderkohe qe huamarrja e brendshme do te arrinte ne 2.1 perqind e PBB-se. PBA-ja 2005-2007 nuk kerkon nje deficit kaq te larte nderkohe qe huamarrja e brendshme eshte produkt i parashikimeve ne te ardhurat dhe shpenzimet, te krahasuar me PBA-ne e meparshme.

Tabela 19 Deficieti Buxhetor dhe Financimi i tij 2003 – 2007 (Milione Leke)

	Fakti 2003	Buzheti i rishikuar 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
TOTALI I TE ARDHURAVE	167,226	186,437	207,638	229,634	254,225
TOTALI I SHPENZIMEVE	201,152	229,435	247,858	269,608	295,427
DEFICITI	-33,926	-42,998	-40,220	-39,974	-41,202
FINANCIMI	33,928	42,998	40,220	39,974	41,202
Brendshem	23,923	34,122	26,553	26,070	25,886
Te ardhura nga privatizimi	899	18,000	2,031	1,005	1,099
Huamarrje neto	23,024	16,122	24,522	25,064	24,786
Jashtem	10,005	8,876	13,667	13,904	15,316
Zhvillimi (bruto)	10,550	11,155	17,644	18,874	19,860
Mbeshtetje buxhetore, etj.	1,856	2,000	366	389	389
Ripagesa	-2,401	-4,279	-4,343	-5,358	-4,932

Tabela 20 Deficieti Buxhetor dhe Financimi i tij 2003 – 2007 (si perqindje ndaj PBB-se)

	Fakti 2003	Buzheti i rishikuar 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
TOTALI I TE ARDHURAVE	22.4	22.3	22.6	22.8	23.1
TOTALI I SHPENZIMEVE	27.0	27.5	27.0	26.8	26.8
DEFICITI	-4.6	-5.1	-4.4	-4.0	-3.7
FINANCIMI	4.6	5.1	4.4	4.0	3.7
Brendshem	3.2	4.1	2.9	2.6	2.4
Te ardhura nga privatizimi	0.1	2.2	0.2	0.1	0.1
Huamarrje neto	3.1	1.9	2.7	2.5	2.3
Jashtem	1.3	1.1	1.5	1.4	1.4
Zhvillimi (bruto)	1.4	1.3	1.9	1.9	1.8
Mbeshtetje buxhetore, etj.	0.2	0.2	0.0	0.0	0.0
Ripagesa	-0.3	-0.5	-0.5	-0.5	-0.4

¹⁰ Niveli prej 2.7 perqind e PBB-se do te jete objekt diskutimi ne varesi te performances makroekonomike te vitit 2004, dhe parashikohet ne nivelin prej 2.5 perqind e PBB.

G. Politikat dhe Parashikimet e Shpenzimeve per 2005-2007

113. PBA-ja eshte mbeshtetur ne parashikimet e burimeve te shpjeguara ne pjesen E.

Kuadri i Konsoliduar per Shpenzime Publike

114. Tabelat 21 dhe 22 paraqesin kuadrin e konsoliduar te shpenzimeve per 2005-07. Shpenzimet e pergjithshme gjate 2005-07 si pjese e PBB-se parashikohen te arrijne rreth 27% e PBB-se, nderkohe shpenzimet e qeverise qendrore (duke perjashtuar transfertat tek qeverisja vendore) parashikohen te rriten lehtesisht nga 19.1 perqind e PBB-se, ne 2003 ne 19.5 perqind ne 2004 (si rezultat i shpenzimeve me te larta ne lidhje me privatizimin e Bankes se Kursimeve) dhe per te rene me pas ne nivelin prej 18.8% ne 2007. Shpenzimet e qeverise vendore parashikohen te mbeten ne nivelin 2% te PBB-se gjate periudhes 2005-07, 0.1% me poshte se parashikimi per 2004, ne te njejten perqindje te PBB-se si ne 2003. Shpenzimet per Fondin Social (duke perjashtuar ate te financuar nga transfertat e kushtezuara tek pushteti vendor) parashikohet te rriten lehtesisht nga 5.9% e PBB-se ne 2005 ne 6.1% te PBB-se ne 2007, krahasuar me 6.0% ne 2003 dhe 5.9% te parashikuar per 2004.

Tabela 21 Kuadri i Konsoliduar i Shpenzimeve (Milione Leke)

		2002	2003	Buxheti 2004	Rish. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Qeveria Qendrore	Shpenzime	137,572	142,126	173,236	162,496	174,812	189,114	206,419
financuar nga:	Te ardhura	119,077	128,283	146,398	139,384	155,061	170,493	188,610
	Grante	4,119	2,617	6,622	3,000	3,598	5,717	6,207
	Financime	37,922	33,928	42,308	42,998	40,220	39,974	41,202
minus	Transferta nder-buxhetore	-23,546	-22,702	-22,092	-22,886	-24,067	-27,070	-29,600
Qeveria Vendore	Shpenzime	14,778	14,243	17,621	17,436	18,825	20,368	22,357
financuar nga:	Te ardhura	5,764	7,638	11,344	11,159	12,109	12,326	13,564
	Transferta te pakushtez.	9,014	6,605	6,277	6,277	6,716	8,042	8,793
Fondi Sigurimeve	Shpenzime	40,168	44,785	49,503	49,503	54,221	60,127	66,651
financuar nga:	Kontributet	25,636	28,688	33,688	32,894	36,870	41,098	45,844
	Subvencion	14,532	16,097	15,815	16,609	17,351	19,029	20,807
Totali I Shpenzimeve		192,518	201,154	240,360	229,435	247,858	269,608	295,427

Tabela 22 Kuadri i Konsoliduar i Shpenzimeve (si % e PBB-se)

		2002	2003	Buxheti 2004	Rish. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Qeveria Qendrore	Shpenzime	20.3	19.1	20.7	19.5	19.0	18.8	18.8
financuar nga:	Te ardhura	17.6	17.2	17.5	16.7	16.9	17.0	17.2
	Grante	0.6	0.4	0.8	0.4	0.4	0.6	0.6
	Financime	5.6	4.6	5.1	5.1	4.4	4.0	3.7
minus	Transferta nder-buxhetore	-3.5	-3.0	-2.6	-2.7	-2.6	-2.7	-2.7
Qeveria Vendore	Shpenzime	2.2	1.9	2.1	2.1	2.1	2.0	2.0
financuar nga:	Te ardhura	0.9	1.0	1.4	1.3	1.3	1.2	1.2
	Transferta te pakushtez.	1.3	0.9	0.8	0.8	0.7	0.8	0.8
Fondi Sigurimeve	Shpenzime	5.9	6.0	5.9	5.9	5.9	6.0	6.1
financuar nga:	Kontributet	3.8	3.9	4.0	3.9	4.0	4.1	4.2
	Subvencion	2.1	2.2	1.9	2.0	1.9	1.9	1.9
Totali I Shpenzimeve		28.4	27.0	28.8	27.5	27.0	26.8	26.9

Shpenzimet e Qeverise Qendrore

115. Ndryshimi i perberjes se shpenzimeve te Qeverise Qendrore paraqitet ne Tabelen 23 dhe 24. Tabelat tregojne se shpenzimet korrente parashikohet qe te zvogelohen nga 10.8% e PBB-se ne 2003 ne 9.9% ne 2005 dhe 10.0% ne 2007. Kjo, pasoje kryesisht e tre faktore. Se pari, renie te ndjeshme ne subvencione nga 0.7% e PBB-se ne 2003, ne 0.2% ne 2007, duke reflektuar politiken e Qeverise, ne drejtim te reduktimit te kesaj kategorie shpenzimesh, ne perputhje me krijimin e nje mjedisi inkurajues, per aktivitetin e sektorit privat dhe per te krijuar burime per te mbeshtetur reduktimin e varferise dhe shpenzime per rritjen ekonomike diku tjeter ne buxhet. Se dyti, nje renie relative ne shpenzimet operative dhe te mirembajtjes (nga 3.0% e PBB-se ne 2003 ne 2.5% te PBB-se ne 2007), ne perputhje dhe me hapat konkrete qe ka nderrmare Qeveria per te reduktuar shpenzimet administrative. Se treti, nje renie e parashikuar ne pagesat e interesit (nga 4.0% te PBB-se ne 2003 ne 3.0% te PBB-se ne 2007), duke reflektuar politiken Qeveritare per reduktimin e stokut te borxhit nepermjet te ardhurave nga privatizimi. Keto ndryshime do te bejne te mundur rritjen e shpenzimeve kapitale nga nivelet shume te uleta te 2003 (4.2% e PBB-se) ne 5.3% te PBB-se deri ne 2007. Shpenzimet kapitale pritet qe te rriten ne 6.5% te PBB-se gjate 2004 nepermjet perdorimit te nje pjese te burimeve te realizuara nga shitja e Bankes se Kursimeve.

**Tabela 23 Shpenzimet e Qeverise Qendrore sipas Kategorive 2004 – 2007
(Milion Leke)**

	2003	Riv. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Totali I Shpenzimeve	142,124	162,496	174,812	189,114	206,419
Pagesat e Interesave	29,823	30,133	32,120	31,682	33,416
Shpenzime korente	80,829	86,238	90,613	101,234	109,845
Personeli	44,738	50,902	55,004	61,318	67,048
Operimi dhe Mirembajtja	22,156	21,636	22,576	25,376	27,129
Subvencion	5,112	3,665	2,365	2,465	2,465
Shpenzime per asist. Shoqerore	8,823	10,035	10,668	12,074	13,203
Transferta te tjera tek persona	0	0	0	0	0
Fondi Rezerve	0	3,450	5,600	5,000	5,000
Shpenzime kapitale	31,472	42,675	46,479	51,198	58,158

Tabela 24 Shpenzimet e Qeverise Qendrore sipas Kategorive 2004 – 2007 (% e PBB-se)

	2003	Riv. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Totali I Shpenzimeve	19.1	19.5	19.0	18.8	18.8
Pagesat e Interesave	4.0	3.6	3.5	3.2	3.0
Shpenzime korrente	10.8	10.3	9.9	10.1	10.0
Personeli	6.0	6.1	6.0	6.1	6.1
Operimi dhe Mirembajtja	3.0	2.6	2.5	2.5	2.5
Subvencion	0.7	0.4	0.3	0.2	0.2
Shpenzime per asist. Shoqerore	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
Transferta te tjera tek persona	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Fondi Rezerve	0.0	0.4	0.6	0.5	0.5
Shpenzime kapitale	4.2	5.1	5.1	5.1	5.3

Pagesat e Interesit

116. Kosto e interesave te Brendshme per 2004 parashikohet qe te jene 28 miliarde Leke, afersisht ne te njetin nivel me nivelin e planifikuar ne buxhetin e shtetit per vitin 2004. Pagesat e brendshme te interesit parashikohen qe te reduktohen nga 3.4% e PBB-se ne 2004 ne 2.8% ne 2007. Kjo mbeshtetet gjeresisht nga vendimi qe kete vit te perdoren 50 perqind e te ardhurave nga privatizimi i Bankes se Kursimeve per te reduktuar borxhin e brendshem.

117. Kostot e interesave te huaja parashikohen qe te jene afersisht 2 miliarde Leke ne 2004 – 0.4 miliard leke me pak se niveli i planifikuar ne buxhet. Politika e Qeverise per te marre kredi me terma koncesionare, nenkupton qe interesi mbi borxhin e huaj do te mbetet ne nivele modeste, madje parashikohet qe te bjere ne 0.2% te PBB-se ne 2007.

118. Politika e Qeverise per te ruajtur dhe forcuar qendrushmerine fiskale ka sjelle si pasoje uljen e koston se borxhit nga niveli i larte prej 7.8% te PBB-se ne 1998 ne 3.6% ne 2004. Qeveria eshte e vendosur per te vazhduar kete politike te kujdesshme dhe parashikon qe kufiri i interesit te bjere ne vetem 3% te PBB-se ne 2007. Ky kujdes i vazhdueshem nenkupton krijimin e hapësirave per shpenzime te tjera “ produktive “ si rezultat i reduktimit te barres se pageses se interesit .

Tabela 25 Pagesat e Interesit per borxhin e brendshem dhe te jashtem 2003-2007

	2003	Buxheti 2004	Riv. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Lek million						
Pagesa Interesi	29,823	31,082	30,133	32,120	31,682	33,416
Brendshme	28,174	28,650	28,050	28,882	29,194	30,947
Jashtme	1,649	2,432	2,083	3,238	2,488	2,469
si % e PBB						
Pagesa Interesi	4.0	3.7	3.6	3.5	3.2	3.0
Brendshme	3.8	3.4	3.4	3.1	2.9	2.8
Jashtme	0.2	0.3	0.2	0.4	0.2	0.2

Shpenzimet e Personelit

119. Ne PBA-ne e vitit te fundit Qeveria kishte percaktuar politiken e saj per ruajtjen e koston se personelit ne 6.2% te PBB-se per 2004, 2005 dhe 2006. Shpenzimet e personelit perfshijne pagat

dhe kontributet per sigurimet shoqerore per punonjesit per te gjithë punonjesit buxhetore. Per qellimet e PBA-se, kontributet e sigurimeve shoqerore jane perlllogaritur si perqindje ndaj pagave.

120. Parashikimet e PBA-se se vitit te fundit per shpenzimet e personelit per punonjesit buxhetore ishin 50.8 miliarde Leke, ose 6.3 perqind e PBB-se. Buxheti i vitit 2004, i percaktioi shpenzimet per personelin ne nivelin 51.1 miliarde Leke, ose 6.2% te PBB-se duke perdorur shifrat e rishikuara te PBB-se ne fund te 2004. Duke perdorur parashikimet aktuale per PBB-ne ne 2004, niveli i pritur per shpenzime personeli do te jete 6.0% e PBB-se.

121. Mbeshetur ne treguesit kryesor makro-fiskal, Qeveria ka vendosur qe te ruaje totalin e fondit te pagave, ne nivelin 6.1% te PBB-se. Kjo politike do te kete per qellim te mbaje fondin e pagave ne te njejtin nivel ne lidhje me PBB-ne, ashtu siç u arrit dhe gjate 2004. Kjo do te lejoje qe pagat reale te rriten mbi normen e inflacionit gjate periudhes 2005-07, ne perputhje me politiken per permiresimin e kushteve te punes dhe terheqjen apo mbajtjen e stafit kryesor.

122. Mbajtja ne kontroll e shpenzimeve te personelit, si me siper, do te shoqerohet dhe do te mbeshetet nga nje politike e kujdesshme per rishikimin (dhe rritjen) e sistemit te pagave dhe shperblimeve ne administraten publike. Per kete qellim eshte krijuar nje grup pune ndermisor, i cili do te propozoje nderhyrjet ne sistemin e pagave dhe shperblimeve, ne periudhen afatmesme. Per te bere te mundur zbatimin e nje politike koherente dhe te mirekoordinuar, fondet (çdo vit) e parashikuar per reformen ne fushen e pagave, do te paraqiten si fond i veçante, "Reforma e pagave", (duke mos u perfshire ne fondin e pagave te çdo institucioni), ndersa percaktimi i nderhyrjes vjetore dhe perdorimi i ketij fondi, do te miratohet ne fillim te çdo viti nga Bordi Ndermisor per Reformen Institucionale dhe Administraten Publike. Çdo nderhyrje apo projektakt konkret, ne baze te percaktimit vjetor te ketij bordi do te pergatitet nga Komisioni i Pagave, qe do te krijohet me perfaqesues te Administrates Publike dhe Ministrise se Financave.

123. Kur propozimet per kete sistem ti jene paraqitur Keshillit te Ministrave (KM) nga DAP dhe mbasi te jene ndryshuar dhe miratuar sipas rastit, Qeveria duhet te zbatoje sistemin e ri duke pasur parasysh dhe kufizimet ne fondin total te pagave. Nderkohe, alokimi i rritjeve per shpenzime personeli neper ministri per secilin vit te PBA-se eshte krijuar qe te mos jete i njejte. Qeveria do te vazhdoje politiken e saj e te rritjes se diferencuar te pagave per sektoret e arsimit dhe shendetesise, duke aplikuar standarte qe mbeshtesin politikat rritese per kete kategori punonjesish dhe sektoresh.

124. Alokimi i shpenzimeve totale per personelin per ministrite paraqitet ne Aneksin 1.

125. Ndryshimet strukturore per menyren e shperblimit, te cilat po pergatiten nga DAP-i mund te coje ne rishikimin e alokimeve neper ministri, siç paraqit dhe ne PBA-ne 2005-07, PBA 2005-07 nuk reflekton keto ndryshime (te mundshme) te struktures se pagave. Perderisa ato nuk jane zyrtarizuar. Parashikohet qe ndryshimet do te pasqyrohen ne ciklin tjeter te PBA-se, mbeshetur edhe nga nje skedul i ndertuar mire per zbatimin.

Shpenzimet Operative dhe Mirembajtje

126. PBA 2004-06 kishte parashikuar qe shpenzimet operative dhe mirembajtje (O&M) te Qeverisjes Qendrore te rriteshin nga 3% e PBB-se ne 2002 ne 3.1% ne 2006. Qe atehere, Qeveria ka kerkuar kursime sasiore ne zerat si te O&M dhe te shpenzimeve kapitale per te gjithë programet administrative per kete qellim ajo ka ndermarre edhe hapa konkrete, VKM 490. Objektivi eshte qe te minimizohen shpenzimet administrative, duke krijuar keshtu me shume

hapesire per shpenzime prioritare. Tabela 26 paraqet shpenzimet e rishikuara per O&M te parashikuara sipas PBA 2005-07.

Tabela 26 Alokimet e Qeverisjes Qendrore per Operacione dhe Mirembajtje 2003 - 2007

	2003	Buxheti 2004	Riv. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Shpenzim Personeli	41,942	44,738	51,052	50,902	55,004	61,318
Operimi dhe Mirembajtja	22,156	22,286	21,636	22,576	25,376	27,129
O&M si % e personelit	53%	50%	42%	44%	46%	44%
O&M si % e PBB	3.3%	3.0%	2.6%	2.7%	2.8%	2.7%

127. Ashtu siç tregohet ne Tabelen 26, shpenzimet e buxhetit te shtetit per O&M parashikohen qe te reduktohen si pjese e shpenzimeve per personel, nga 49% ne 2003 ne 41% ne 2007 dhe si perqindje e PBB-se, nga 3% ne 2003 ne 2.5% ne 2007.

Subvencionet

128. PBA 2004-06 kishte parashikuar qe shpenzimet per subvencionin te zvogloheshin si perqindje e PBB-se nga vlere 1% e PBB-se ne 2002 ne 0.3% te PBB-se ne 2004. Buxheti 2004 e ka rishikuar kete shifer, duke e rritur ne 0.5% te PBB-se per 2004. Si pasoje e nivelit te zhvillimit ekonomik dhe rezultateve te zbatimit te buxhetit 2004, parashikimet e PBA-se 2005-07 tregojne nje reduktim ne grante ne vleren 0.3% e PBB-se ne 2005 dhe nje reduktim te metejshem ne 0.2% ne 2006, i cili pranohet se do te mbahet edhe ne 2007.

Transfertat e Fondeve Sociale

129. Transfertat e Fondeve Sociale perfshijne: (i) shpenzime per asistence sociale duke perfshire ndihmen ekonomike dhe perfitimet e paafetise; dhe (ii) perfitime te sherbimit kombetar te punesimit duke perfshire dhe perfitimet nga papunesia. Politika e Qeverise ka qene reduktimi i granteve per programet perfituese nga sigurimet sociale ne menyre progresive dhe rialokimi i kursimeve ne programet e mbrojtjes sociale, ne favor te shtresave me ne nevoje. Kjo detyrimisht duhet te shoqerohet nga masa konkrete per te permiresuar manaxhimin, vendosjen e kritereve me te qarta dhe llogaritjen e programeve te asistences sociale. Ne mbeshtetje te kesaj filozofie totali i alokimeve per transfertat e asistences sociale parashikohet qe te zvogelohen ne raprot me PBB-ne nga 1.1% ne 2003, ne 1.0% ne 2007. Totali i transfertave per mbrojtjen sociale parashikohet qe te mbetet ne nje nivel konstant te PBB-se (1.2%) gjate periudhes 2005-2007, e njejte me pjesen korresponduese te PBB-se per 2003.

Tabela 27 Transfertat per Mbrojtjen Sociale (Milione leke)

	2003	Rish. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Transfertat e asistences sociale	7,824	8,735	9,368	10,510	11,492
Ndihime Ekonomike					
Perfitime invalidesh					
Perfitime per sherbimin e punesimit kombetar	1,299	1,500	1,500	1,764	1,910
Perfitime per sig. papunesie	999	1,300	1,300	1,564	1,710
Subbencione per punesimin	300	200	200	200	200
Totali i transfertave te mbrojtjes sociale	9,123	10,235	10,868	12,274	13,403

Tabela 28 Transfertat per Mbrojtjen Sociale (% e PBB-se)

	2003	Rish. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Transfertat e asistences sociale	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0
Ndihime Ekonomike	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Perfitime invalidesh	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Perfitime per sherbimin e punesimit kombetar	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
Perfitime per sig. papunesie	0.1	0.2	0.1	0.2	0.2
Subbencione per punesimin	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Totali I transfertave te mbrojtjes sociale	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2

Investimet Publike

130. Investimet publike financohen nga dy burime, te brendshme dhe te huaja.

131. Investimet me financim te huaj jane nje element kritik ne buxhet, i cili ka rezultuar me probleme ne lidhje me PBA-ne, hartimin e buxhetit vjetor, si dhe ne lidhjen e buxhetit me politikat.

132. Kapacitetet programuese kane rezultuar problematike dhe lind domosdoshmeria e permiresimeve strukturore dhe rritje e kapaciteteve. Kjo e ka ngadalesuar progresin ne arritjen e nje prej objektive kryesore te programit reformes ne administrate publike, komponent i manaxhimit te shpenzimeve publike dhe procesit te PBA-se,

133. Gjate pergatitjes se procesit te hartimit te PBA-se se ketij viti jane prezantuar procedura te reja per te forcuar lidhjen e buxhetit me politikat. Procedura te reja jane duke u zhvilluar gjithashtu per Ciklin e Identifikimit dhe Vleresimit te Investimeve Publike (CIVIP)

134. Nepermjet zbatimit te ketyre procedurave, Qeveria ka per qellim te eliminoje shume nga problemet manaxheriale dhe informative qe kane kufizuar aftesine e saj per te perdorur me efektivitet burimet e huaja te disponueshme te financimit.

135. Tabela 29 dhe Tabela 30 paraqesin shpenzimet e parashikuara per investime publike per 2005 – 2007 si dhe shpenzimet aktuale per 2002 dhe 2003 dhe shpenzimet e buxhetuara per 2004.

Tabela 29 Investimet Publike (Milione Leke)

	Fakti 2002	Fakti 2003	Buxheti 2004	Rish. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Shpenzime kapitale	35,388	31,472	48,516	42,675	46,479	51,198	58,158
Financim te brendshem	16,467	18,305	24,925	28,520	25,237	27,299	32,782
Financim te jashtem	18,921	13,167	23,591	14,155	21,242	23,900	25,376

Tabela 30 Investimet Publike (% e PBB-se)

	Fakti 2002	Fakti 2003	Buxheti 2004	Rish. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Shpenzime kapitale	5.2	4.2	5.8	5.1	5.1	5.1	5.3
Financim te brendshem	2.4	2.5	3.0	3.4	2.7	2.7	3.0
Financim te jashtem	2.8	1.8	2.8	1.7	2.3	2.4	2.3

136. Realizimi i programit te investimeve te huaja per vitin 2003 eshte treguesi me i mire i veshtiresivee te hasura dhe qe kerkon me urgjence percaktimin e procedurave praktike dhe strukturave konkrete per te zgjidhur kete ceshtje. Shpenzimet kapitale me financim te huaj ishin rreth 30% (*ne terma nominale*) me te vogla se shifrat korresponduese per 2002, duke rene ne 1.8% te PBB-se. Parashikimet e buxhetit per shpenzime me financim te huaj per vitin 2004 pritet te arrijne ne 1.7% e PBB-se, duhet theksuar se realizimi deri ne fund te Majit 2004 ishte 52% e nivelit te planifikuar.

137. Nisur nga realizimet e financimeve te huaja deri tani, duke pasur parasysh faktin se Shqiperia ka mundesi te humbase te drejten e perfitimit te kredive te BB nga IDA program, si rrjedhoje e rritjes se mire ekonomike te viteve te fundit, del e nevojshme rritja e mundesive planifikuese dhe programuese me qellim thithjen e menaxhimin e burimeve te huaja financiare per zhvillim.

Kutia 4 – Sfida e Projekteve me Financim te Huaj

Nje problem i vazhdueshem ne procesin e PBA-se dhe ciklit te pergatitjes se Buxhetit ne Shqiperi ka qene identifikimi i stokut dhe i fluksit te projekteve me financim te huaj, marrja e ketij informacioni ne menyre te sakte dhe perdorimi i tij per te informuar mbi menyren e perdorimit dhe te alokimit te burimeve ne perputhje me proceset e pergatitjes dhe zbatimit te PBA-se dhe Buxhetit te Shtetit. Shqiperia nuk eshte e vetme ne perballimin e ketij problemi – eshte nje sfide me te cilen jane perballur shume vende te tjera ne tranzicion dhe zhvillim. Qeveria shqiptare eshte duke nderrmare hapat e duhura per forcimin e kapaciteteve, permiresimet strukturore me qellim sigurimin e suksesit te reformes ne manaxhimin e shpenzimeve publike.

Mbledhja dhe ruajtja e informacionit mbi projektet te cilat jane financuar nga partnere donatore mund te jete problematike per nje sere arsyesh. (i) Ne te kaluaren, disa donatore kane punuar drejtperdrejt me ministrite e linjes per te percaktuar projekt idete. (ii) Mbasi eshte vendosur mbi projekt idete ne nivelin e ministrive te linjes, shume prej tyre jane krijuar dhe me pas manaxhuar nga vete donatoret, kur flukset e informacionit dhe burimeve realizohen jashte sistemit te thesarit dhe buxhetit. (iii) Kjo metode jokooperuese mund te perkeqsohet kur procedurat e partnereve donatore e ndalojne levizjen e burimeve nepermjet sistemit te thesarit dhe nuk shkembejne informacion me Qeverine. (iii) Rezultati nga mosrespektimi i procedurave te thesarit eshte nje situatë ku dhe ministrite e linjes, qe kane lidhje me projektin, nuk kane informacion e plote mbi disbursimet e ardhshme, zotimet dhe shpenzimet e projekteve me financim te jashtem. Nga ana e saj, Ministria e Financave perballlet me veshtiresi qe burojne nga mosinformimi, e per rrjedhoje ajo perballlet me veshtiresi ne manaxhimin e burimeve te saj financiare. Programi i Investimeve Publike me pare ka luajtur nje rol te rendesishem ne rregjistrimin e zotimeve dhe disbursimeve per projektet me financim te huaj, si ne terma te shpenzimeve aktuale dhe ne terma te parashikimeve per zotimet dhe disbursimet. Kjo ishte shume e rendesishme gjate pjeses me te madhe te viteve 1990 ne nje kohe kur sistemi i ri financiar dhe procedurat e Shqiperise nuk ishin stabilizuar ne menyre te mjaftueshme per te perballuar nje hyrje te financimeve te huaja. Tani qe keto sisteme jane zhvilluar, flukset e informacionit te cilat mbeshtetin PIP duhet te orientohen ne mbeshtetje te PBA-se.

PIP vazhdon qe te mbledhe informacion historik mbi projektet me financim te huaj, por aspekti i detajuar i kesaj baze te dhenash ka nevojë per permiresime. Si rezultat i kesaj, baza e informacionit per komponentin e projekteve me financim te huaj te PBA-se dhe buxhetit nuk jane zhvilluar ne nivelet e kerkuara. Kjo veshtireson procesin e lidhjes se politikave ekonomike te qeverise me buxhetin dhe vendos nje sfide te vertete per arrijten e ambicieve kryesore mbi politikat si SKZHES dhe MAS.

Pra si integrohet informacioni mbi projektet me financim te huaj me PBA-ne dhe buxhetin ne praktike? Informacioni dhe te dhenat e Thesari jane ato qe raportohen e qe mbahen parasysh ne hartimin e PBA-se. Ne te perfshihen te gjitha informacionet mbi projektet te cilat financohen nga huate. Nderkohe qe per grandet, ne mungese te informacionit te detajuar nga baza e te dhenave e PIP, por edhe nga vete donatoret parashikimi i programeve te financuar nga grantet behet ne baze empirike te ‘eksperiences se meparshme’. Nen keto kushte, nuk eshte i papritur fakti qe shpenzimet kapitale me financim te huaj ne vitin 2003 u realizuan vetem 53% .

A eshte e angazhuar Qeveria per ti dhene zgjidhjen e duhur kesaj ceshtje? Pergjigjja e kesaj pyetje eshte 'po'. Ministria e Financave ka pergatitur proçedura te reja per pregatitjen e buxhetit dhe PBA-se te cilat jane pilotuar gjate 2004 ne kater ministri. Keto proçedura lidhin ne menyre eksplicite politikat e programit me rezultatet, aktivitetet dhe inputet dhe per kete arsye kerkojne ne menyre eksplicite informacion mbi projektet me financim te huaj.

Por sidoqofte, vetem ato nuk jane asnjehere te mjaftueshme. Per kete arsye Ministria e e Financave ka zhvilluar proçedura per Ciklin e Identifikimit dhe Vleresimit te Investimeve Publike (CIVIP). Ky cikël do te kerkoje specifikimin e informacionit te detajuar per çdo projekt (te brendshem ose te jashtem) perpara se te konsiderohet per financim. Aparati ekziston ne Ministrine e Ekonomise per te identifikuar, manaxhuar dhe raportuar informacionin e mbledhur sipas ketyre proçedurave. Perveç krijimit te rregullimeve pershtatese per zbatimin dhe manaxhimin e CIVIP, thelbesore per Qeverine mbetet percaktimi i kapaciteteve per te mbledhur, manaxhuar, perdorur dhe raportuar informacionin mbi projektet me financim te huaj, ne terma te shpenzimeve te detajuara si dhe angazhimeve dhe disbursimeve te ardhshme.

138. Financimi i huaj per 2005 parashikohet qe te reduktohet ne 2.3% te PBB-se, duke u rritur ne 2.4% ne 2006 dhe duke rënë perseri ne nivelin e 2.3% ne 2007. Duhet theksuar dhe nje here se ne mungese te sistemeve bashkekohore per te parashikuar nivelin e financimeve te huaja, parashikimi vazhdon te mbetet nje sfide e periudhes ne vazhdim.

139. Ne PBA 2004-06 parashikohej qe shpenzimet kapitale te financuara me burime te brendshme per vitin 2004 te ishin 23.8 miliarde Leke, por programi i buxhetit te vitit 2004 i miratuar e rriti kufirin e investimeve te brendshme ne 24.9 miliarde leke. Ne buxhetin suplementar te miratuar ne Qershor 2004, kjo shifer u rrit ne 31 miliarde Leke, e barabarte me 3.7% te PBB-se. Megjithese pritet qe ato te arrijne ne 28.5 miliard leke ose 3.4% e PBB-se. PBA 2005-07 parashikon qe niveli i investimeve te brendshme te jete mbi 2.7% te PBB-se ne 2005, duke arritur ne 3.0% te PBB-se ne 2007.

Shpenzimet per Fondet Shoqerore

140. Gjate 2003, shpenzimet nga Fondi i Sigurimeve Shoqerore (FSSH) dhe Fondi i Sigurimeve Shendetesore (FSSH) se bashku kapen 6.0% te PBB-se. Kjo shifer parashikohet te reduktohet lehtesisht ne 5.9% te PBB-se ne 2004 dhe 2005 per tu rritur ne 6.1% te PBB-se ne 2007, ndryshim qe reflekton ndryshimin ne shpenzime ISHSH nga 5.4% te PBB-se 2003 ne 5.5% te PBB-se ne 2007, (mbas nje renieje te projektuar ne 5.4% te PBB-se 2004 dhe 2005). Shpenzimet per ISKSH parashikohet qe te mbeten ne nivelin 0.6% te PBB-se gjate gjithe periudhes.

141. Pothuajse 64.7% e Fondit te Sigurimeve Shoqerore eshte financiar nga kontributet ne 2003, ndersa pjesa e mbetur u financua nga transfertat e buxhetit te shtetit ne favor te ISSH (per te siguruar ne fillim kerkesat per pensionet speciale dhe per te subvencionuar kontributin e familjeve te varfra). Buxheti 2004 parashikon qe pjesa e shpenzimeve te ISHSH te financuar nga kontributet te rritet ne 69.6% dhe kjo norme parashikohet te arrije ne 70.6% ne 2007. Ky ndryshim ne pjesen relative te fondeve per shpenzimet e FSSH reflekton reformat ne vazhdim te Insitutit te Sigurimeve Shoqerore (ISSH) te cilet kane per qellim arritjen e stabilitetit te tyre financiar. Keto reforma perfshijne nje rritje progressive ne moshen e pensionit per meshkujt (duke levizur nga 60 ne 65 vjet) dhe per femra (duke levizur nga 55 ne 60 vjet), duke synuar arritjen e ketij objektivi deri ne 2012.

142. Te dy Institutet veprojnë në mënyra të ndryshme:

143. Instituti i Sigurimeve Shoqerore. Perfitimet e sigurimeve shoqerore përfshijnë pensionet dhe perfitimet nga papunesia. Në praktikë, perfitimet nga papunesia paguhen direkt nga Buxheti dhe për këto arsye trajtohen si transferata për mbrojtjen sociale (shiko më sipër). Aktualisht, kontributet e sigurimeve shoqerore janë të pamjaftueshme për të plotësuar kërkesat e të gjithë perfitimeve të pensioneve dhe diferenca plotësohet nga grante të Buxhetit ashtu siç u vu re dhe më sipër.

144. Instituti i Sigurimeve dhe Kujdesit Shëndetësor administrojnë dy grupe programesh të cilat financohen prej tij. Ato janë:

- Perfitime të financuara nga kontribuesit, të cilat mbulojnë kryesisht shërbime praktike dhe subvencione për barna me recetë.
- Iniciativat për financimin e reformave në shëndetësi për të cilat, financimi nga buxheti kanalizohet nëpërmjet ISK Shëndetësor. Qëllim i këtyre reformave është arritja e një përdorimi më efektiv dhe eficient të burimeve nëpërmjet krijimit të një marrëdhënieje kontraktuale nëpërmjet financimit dhe kërkesave të shërbimeve shëndetësore. Aktualisht këto përfshijnë programe pilote për Spitalin e Durrësit dhe Autoritetin e Shëndetësisë Rajonale të Tiranës.

Tabela 31 Parashikime për Shpenzimet e Fondit Shoqeror (Milione leke)

	2002	2003	Buxhet 2004	Prit. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Fondi i Sigurimeve Shoqerore	36,564	40,419	44,353	44,353	48,687	54,158	60,230
Financuar nga Kontributet	23,548	26,134	30,888	30,094	33,790	37,957	42,515
Financuar nga Transferata e Buxhetit	13,016	14,285	13,465	14,259	14,897	16,201	17,715
Fondi i Sigurimeve Shëndetësore	3,604	4,366	5,150	5,150	5,534	5,968	6,421
Financuar nga Kontributet	2,088	2,554	2,800	2,800	3,080	3,141	3,329
Financuar nga Transferata e Buxhetit	1,516	1,812	2,350	2,350	2,454	2,828	3,092
Shpenzimet Totale të Fondeve Sociale	40,168	44,785	49,503	49,503	54,222	60,127	66,651

Tabela 32 Parashikimi i Shpenzimeve për Fonde për Mbrojtjen Shoqerore (% e PBB-se)

	2002	2003	Buxhet 2004	Prit. 2004	Proj. 2005	Proj. 2006	Proj. 2007
Fondi i Sigurimeve Shoqerore	5.4	5.4	5.3	5.3	5.3	5.4	5.5
Financuar nga Kontributet	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Financuar nga Transferata e Buxhetit	1.9	1.9	1.6	1.7	1.6	1.6	1.6
Fondi i Sigurimeve Shëndetësore	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Financuar nga Kontributet	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Financuar nga Transferata e Buxhetit	0.2	0.2	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
Shpenzimet Totale të Fondeve Sociale	5.9	6.0	5.9	5.9	5.9	6.0	6.1

Risqet

145. Kuadri i shpenzimeve për periudhën 2005-2007 bazohet në parashikimet aktuale të Ministrisë së Financave mbi nivelin e të ardhuraeve dhe të financimeve në përputhje me

marreveshjen e arritur ndermjet FMN nen programin PRGF. Megjithate, pasigurite korrente ne ekonomine boterore mund te jene risqe potenciale ne realizimin dhe arritjen e ketyre parashikimeve. Duke u mbeshtetur ne objektivin e ruajtjes se qendrueshmerise fiskale, ndikimet negative ne nivelin e te ardhurave dhe te financimeve do te neutralizohen nga shkurtimet ne nivelin e shpenzimeve. Nje metode e balancuar do te perdoret ne planifikimin e ketyre reduktimeve. Kjo do te perfshije nje reduktim ne rritjen e fondit te pagave dhe reduktime ne shpenzimet publike me prioritet te ulet te identifikuara nga procesi i vazhdueshem ne reformen e administrates publike. Alokimet e mundshme te burimeve ne ato programe te identifikuara si prioritare ne SKZHES do te mbrohen nga impakti i drejtperdrejte i ndonje reduktimi ne buxhet.

H. Alokimi i Burimeve Sektoriale

Rishikimi i Politikës së Programit dhe Planifikimi i Shpenzimeve të Programit

124. Per PBA 2005-07, Qeveria ka ndermarre hapa te metejshem per fuqizimin e politikës, planifikimin dhe koordinimin e funksioneve ne administraten publike. Kete vit 3 ministri shendetesia, arsimit dhe bujqesia morren pjese ne nje ushtrim pilot te udhehequr nga Ministria e Financave per te forcuar cilesine e pergatitjes se buxhetit dhe te informacionit qe eshte i disponueshem per programet e ministrise, me qellim arritjen e objektivave te politikës. Ne kete ushtrim, ministrite pjesemarrrese realizuan nje rishikim te politikave dhe objektivave te politikës dhe qellimeve e saj, te cilat duhet te arrinin programet e tyre te shpenzimeve. Ato kane filluar procesin e identifikimit te rezultateve sasore te programit nepermjet te cileve eficaenca dhe efektiviteti i programeve te tyre mund te matet dhe raportohet tek Qeveria, Parlamenti dhe qytetaret e Shqiperise. Ky ka qene nje hap i rendesishem ne permiresimin e flukseve te informacionit ne Qeveri. Rezultatet e ketij ushtrimi prezantohen ne detaje ne Aneks. Aneksi perfshin tabela te detajuara te cilat tregojne alokime te propozuara per programet dhe aktivitetet Brenda programeve.

Strategjite Sektoriale

125. Te gjithe ministrite e tjera kane perfunduar strategjite sektoriale mbeshetur ne objektivat dhe prioritetet e SKZHES.

126. Gjate plotesimit te tyre u verejten edhe nje here veshtiresite me te cilat perballen ministrite e linjes ne percaktimin e prioriteteve te programeve dhe ne planifikimin e burimeve per te realizuar keto prioritetet. Disa ministri perballen me probleme ne planifikim dhe realizimin e projekteve te financuara nga ndihma e huaj dhe ne integrimin e tyre ne programet e tyre te shpenzimeve. Keto ceshtje reflektojne shqetesimin e Qeverise per te forcuar politiken dhe funksionet e planifikimit dhe koordinimit ne administraten publike.

Prioritetet Strategjike

127. Prioritetet strategjike per shpenzime publike ne PBA 2005-07 mbeten kryesisht te pandryshuara dhe reflektojne propozimet per politiken dhe programin, te identifikuar ne SKZHES¹¹. Ato jane:

- *Zhvillimi i kapaciteteve planifikuese dhe manaxhuese te politikës dhe programimit ne sektoret kryesore duke pasur parasysh dhe burimet shume te kufizuara te cilat ekzistojne ne keto fusha;*
- *Rritja e shpenzimeve per sektoret prioritare te arsimit dhe shendetesise, te cilat ne krahasim edhe me standartet nderkombetare jane te uleta dhe reflektohen ne cilesine e sherbimeve publike ne keto sektore;*
- *Mbajtja e nivelit relativisht te larte te shpenzimeve per mbrojtjen shoqerore, e lidhur me nje reduktim ne transfertat nga buxheti qendror dhe masa per te siguruar perdorimin me efektiv te burimeve per programet e sherbimeve sociale dhe programeve per mireqenien sociale;*

¹¹ PBA dhe SKZHES per 2002-04 u realizuan njekohesisht.

- *Te vazhdohet te mbahen nivele relativisht te larta te investimeve ne infrastrukturen publike dhe rritjen e efektivitetit te perdorimit te tyre; dhe*
- *Te rriten alokimet per mirembajtjen e infrastruktures, ne menyre te veçante ne sektorin e rrugeve dhe gjithashtu, ne menyre me te pergjithshme, ne te gjithe programet sektoriale.”*